

55C22

Francis Maury

55622

Genige bijzonderheden uit het leven

VAN

HENRI VAN MAASDIJK,

Predikant der Vlaamsch-Hollandsche Evangelische Gemeente te Brussel,

MEDEGEDEELD DOOR

ZIJN OUDSTEN ZOON.

MET PORTRET EN FACSIMILE VAN DEN ONTSLAPEN PREDIKANT.

AMSTERDAM,
HÖVEKER & ZOON.
1873.

George Washington University

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

EEN WOORD VOORAF.

Eenige bijzonderheden wensch ik mede te deelen uit het leven van mijn waardigen, onvergetelijken Vader. Het was eerst alleen mijn voornemen, om iets van zijne ziekte, van zijn dood en van zijne begrafenis te verhalen. Maar een blik in de papieren van den overledene overtuigde mij, dat ik naar veler hart zou handelen, als ik ook uit zijn leven bekend maakte, wat niet voorkomt in het boekje: „Een avond met H. van Maasdijk“, door den Heer J. Wolbers medegedeeld in 't jaar 1854. Dat ik echter van dat werkje een ruim gebruik heb gemaakt, zal ieder zien, die het kent.

Mocht elk, die deze regelen leest, er door opgewekt worden om de genade te verheerlijken van Hem, die Zijne kracht in onze zwakheid volbrengt!

H.

A. Ch.-J. v. M.

THE HISTORY OF THE

Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page.

Henri van Maasdijk werd den 31sten October 1807 te Herpen, in Noord-Braband, geboren. Zijne ouders waren eenvoudige, godsdienstige, Roomsch-Catholieke lieden, die hun zoon en hunne twee dochters in alles tot een goed voorbeeld waren.

Reeds vroeg was het hun wensch, dat Henri voor den geestelijken stand zou worden opgeleid, en de pastoor van het dorp, de eerwaarde heer van Vugt, een vriend des huizes, die zeer met den knaap was ingenomen, ondersteunde de begeerte der ouders en gaf hem de eerste lessen in 't latijn en in de voorbereidende vakken.

Op zestienjarigen leeftijd werd de jonge van Maasdijk in het Seminarium te Uden opgenomen, studeerde nog twee jaren aan de Universiteit van Munster en ontving in het jaar 1828 de priesterlijke wijding. Twee jaren later werd hij benoemd tot kapelaan te Bilsen, weldra tot pastoor aldaar en eindelijk in 1836 tot eersten pastoor of deken, daar de eigenlijke deken door verzwakking van geestvermogens verhinderd werd zijne betrekking langer waar te nemen.

Hij klom dus spoedig in rang op, was met hart en ziel werkzaam, verkondigde met kracht en vuur de leer zijner kerk en ijverde zeer tegen het lezen van kettersche boeken, inzonderheid tegen het onderzoeken van den Bijbel, waarvan toen vele exemplaren in die streken werden verspreid. In de stad zijner

woning waren allen Roomsch-Catholiek. Alleen de notaris had eene Protestantsche vrouw. In zijne liefde voor de leer zijner kerk, kon hij de nabijheid van die vrouw niet verdragen; hij nam zich voor te bewerken, dat de notaris met zijn gezin de stad zou moeten verlaten. Hij vuurde zijne gemeenteleden tegen hem aan, verbood hun, dat zij hem in hunne zaken zouden gebruiken, en weldra moest die familie voor de overmacht bukken en elders eene woonplaats zoeken.

Maar de gezondheid van van Maasdijk was niet bestand tegen al de vermoeienissen en inspanningen, die hij zich getroostte. Hij werd ziekelijk, viel hij den dag af en kon het niet langer volhouden. De Bisschop van Luik, C. M. van Bommel, die hem zeer genegen was, liet hem bij zich komen, behandelde hem met de grootste vriendelijkheid en gaf hem den raad, om op reis te gaan en eenigen tijd rust te nemen. Maar van rusten en werkeloos zijn wilde hij niet weten. Nu bood zich eene schoone gelegenheid aan, om werkzaam te zijn en toch weinig inspanning te hebben. De plaats van Rector der succursale kerk van Beverst werd vacant. De Graaf C. L. de Preston, heer van Beverst, wendde alle pogingen aan om van Maasdijk te bewegen, dat hij voor eenigen tijd althans het Rectoraat te Beverst zou aanvaarden, en beloofde alles te zullen doen, wat in zijn vermogen was, om hem aldaar het leven aangenaam te maken. Op aandrang van den Bisschop nam hij dan ook die betrekking aan en hield in het voorjaar van 1837 zijn feestelijken intocht in Beverst. De Bilsenaars deden hem op plechtige wijze uitgeleide tot halverwege Beverst, en hier werd hij door zijne nieuwe parochianen op de aandoenlijkste wijze ontvangen.

Te Beverst bracht hij allergelukkigste dagen door. De Graaf hield woord en was een waar vriend voor hem. Maar

hier was het ook, dat de Heer op het verstand en hart van Zijn dienstknecht werken zou, om hem van alle bijgeloof te verlossen en hem het volle Evangelie der genade te doen kennen en aannemen.

Van Maasdijk had in zijn dienst een knecht, met wien hij dikwerf over allerlei onderwerpen sprak. Al dikwijls had hij opgemerkt, dat deze man altijd zoo juist en menigmaal in kernachtige gezegden en spreuken zich uitdrukte. Die spreuken en gezegden klonken hem niet onbekend in de ooren en eensklaps kwam hij op de gedachte, dat zijn knecht een Bijbel bezitten moest. Deze echter, daarover ondervraagd zijnde, antwoordde ontkenkend. Maar de meester was er niet gerust op, begaf zich naar het huis der ouders, waar de knecht des nachts sliep en vroeg of hun zoon ook in den Bijbel las. »Wel neen, mijnheer de Pastoor, volstrekt niet!» was het antwoord. »Maar leest hij dan ook iets anders?» vraagde van Maasdijk. »Ja, mijnheer de Pastoor,» zeiden de eenvoudige menschen, »hij leest heel veel, soms halve nachten, in een oud boek.» »Haal mij dat boek eens,» zoo klonk het woord van den geestelijke. En daar werd het boek gebracht, een oude hollandsche folio staten-bijbel, waarin ook de psalmen waren. De pastoor nam het boek mede naar huis, verbrandde het en bestrafte zijn knecht ernstig, waarop deze vergeving vroeg, en zoo bleef alles bij het oude. Toch was er bij het verrichten van die daad iets bij van Maasdijk omgegaan, wat hem zeide, dat hij niet goed handelde. Het was hem, alsof het boek maar niet verbranden wilde, alsof het vuur langer werk had dan anders om het te verteeren. Maar die indruk ging voorbij en de geheele zaak was welhaast vergeten.

Eenigen tijd daarna ontving hij een brief van den Bisschop van Luik, waarin deze sterk bij hem aandrong om, daar de zoo gevaarlijke bijbelverspreiding hoe langer hoe meer toenam,

zijne leeken toch ernstig en nadrukkelijk daartegen te waarschuwen. Dit werd met vernieuwde kracht en ijver gedaan en maakte ook indruk, want zeer spoedig kwamen twee gemeenteleden tot hun geestelijken herder, ieder met een Bijbel in de hand, en zeiden, terwijl zij ze overgaven: »Wij wisten niet, mijnheer de Pastoor, dat wij daar kwaad aan deden; het boek is zoo schoon en zoo goedkoop, en wij lezen daarin het Evangelie van onzen Heer Jezus Christus en dachten, dat zal zeker wel een goed boek zijn; maar, daar wij nu van u vernemen, dat het een kettersch, verminkt en vervalscht boek is, zoo brengen wij het tot u; handel gij er mede naar uw welgevallen.» »Lieve kinderen,» zoo werd hun geantwoord, »nu zie ik, dat gij ware geloovigen zijt; ik hoop, dat indien andere personen uw slecht voorbeeld hebben gevolgd, zij ook nu in uwe voetstappen, ter terugkeering op den goeden weg mogen treden.» Deze lieden keerden naar hunne woning terug, weinig vermoedende welk een schat zij weggegeven hadden.

Na hun vertrek nam van Maasdijk die beide boeken eens ter hand, en dacht zoo bij zichzelf: »Waarlijk zij zien er netjes uit, en hoe goedkoop, en wat staat daar op de eerste bladzijde: »Overgezien en verbeterd naar den laatsten Roomschen tekst, door sommige Doctoren in de H. godgeleerdheid, in de Universiteit te Leuven.» (Het was een Vlaamsch Nieuw Testament, zooals die door het Britsch en Buitenlandsch Bijbelgenootschap worden uitgegeven). Wel, dacht hij, dat is vreemd: eene aanprijzing van Roomsche godgeleerden, en naar den Roomschen tekst vertaald; dat zijn zeker andere, dan die door den Bisschop veroordeeld zijn! Hij schreef hem daarover en ontving weldra het antwoord: »Ja wel, ja wel, dat zijn ze, die verminkte, die vervalschte boeken, waardoor men de geloovigen aftrekken wil van de Moeder, de Heilige Kerk; ver-

brand ze, waar gij ze maar vinden kunt." Welaan, dacht hij, nu moet ik toch eens zien, hoe valsch en arglistig die ketteren te werk gaan — en hij haalde zijne Vulgata, de eenige vertaling van den Bijbel, die door de Roomsche Kerk voor echt erkend wordt, van onder zijne boeken te voorschijn. Zulk een Bijbel bezit de priester; zoodra hij goed latijn lezen en verstaan kan, ontvangt hij er een, maar zelden gebruikt hij hem. De tijd wordt door het prevelen van formuliergebeden, het verrichten van onderscheidene ceremoniën en het lezen van de legenden der Heiligen zoo ingenomen, dat er voor het onderzoeken der Vulgata weinig gelegenheid bestaat. Sterk aanbevolen wordt het dan ook niet. Van Maasdijk haalde dus zijn Latijnschen Bijbel te voorschijn, en wilde zich eerst overtuigen van de verminking, waarvan men de Bijbels, die hem in handen gevallen waren, had beschuldigd. Tot zijne verwondering ontwaarde hij al aanstonds, dat ook in die Bijbels vier Evangeliën en evenveel andere boeken als in de Vulgata gevonden werden; toen ging hij de hoofdstukken tellen, daarna zelfs de verzen — en alles kwam met zijn eigen Bijbel volkomen overeen. Neen, dacht hij, hierin heeft de Bisschop toch bepaald ongelijk, verminkt zijn ze niet. Maar vervalscht en verdraaid, ja, dat zullen zij zijn! Doch na nauwkeurig onderzoek bleek ook deze beschuldiging geheel en al bezijden de waarheid te wezen.

Dit gaf van Maasdijk vertrouwen in het boek; het werd hem bij den dag dierbaarder, maar ook werd de strijd in zijn binnenste heviger; want telkens en telkens stootte hij op uitspraken, die zoo geheel in strijd waren met de leer der Roomsche Kerk. Hij, de priester, pastoor en deken, begreep nu, dat hij zijn eigen Bijbel nog nooit goed gelezen en verstaan had.

Zoo troffen hem onder anderen de woorden van den Heer: »Komt herwaarts tot Mij, allen, die vermoeid en belast zijt, en Ik zal u ruste geven." Jezus roept hen hier tot Zich en zendt hen niet tot Zijne apostelen. Dit was anders, dan de

trouwe zoon der Kerk tot hiertoe gehoord had. — Dan weder stond hij stil bij de woorden: »Niemand kan de zonden vergeven, dan God alleen.» »Ja,» zeide hij tot zichzelf, »de zonden vergeven, dat doe ik als priester; maar waarop is deze mijne macht gegrond? De Bisschop heeft mij die gegeven; maar had hij daartoe wel de bevoegdheid? Hier staat toch uitdrukkelijk, dat niemand de zonden vergeven kan, dan God alleen.» — Op het volgende Paaschfeest verdrongen de menschen zich bij zijn biechtstoel, om $\frac{1}{2}$ belijdenis van zonden af te leggen. Op eens wendde hij zich tot de schare en zeide: »Hoort eens, lieve menschen, gij komt hier om bij mij vergeving van zonden te vragen; die kan ik u niet geven, en ik geef u die ook niet; gij moet ze bij God zoeken. Gij kunt wel kómen, als gij wilt; maar zonder oprecht berouw zult gij niets ontvangen, en ik heb u niets anders te zeggen dan dit: »Wie zijne zonden belijdt en laat, zal barmhartigheid verkrijgen.» Van Maasdijk begon zich dan ook hoe langer hoe meer los te maken van alle bijgeloovigheid. Het volgende zal het ons bewijzen. Iedere parochie heeft haar eigen beschermheilige. Te Beverst was het de heilige Geertruida, die tevens vereerd werd als patrones tegen de ratten en muizen. Op haar feestdag werd eene groote kuip met water gevuld, daarover werd door den priester een zegen uitgesproken in naam van de heilige Geertruida, en dan kwamen de boeren met koren of andere vruchten des velds beladen en ontvingen daarvoor in ruil een fleschje van dat water, hetwelk zij dan op hunne zolders of in hunne schuren sprengden, als een beproefd middel tegen de ratten en muizen. Dit kon van Maasdijk onmogelijk langer doen. Toen de landlieden op St. Geertruida's dag weer met hunne gaven aankwamen en om het gewijde water vraagden, zeide hij tot hen: »Mijne vrienden, neemt het uwe maar weer mee en geloof mij: wilt gij het lastig gedierte kwijt zijn, koopt dan liever een paar goede katten.» De boeren waren wel wat ver-

wonderd over dat gezegde, maar het vertrouwen, dat zij in hun herder hadden, deed hen gewillig en overtuigd huiswaarts keeren, terwijl zij tot elkander zeiden: »Onze pastoor is toch niet inbalig; hij is tegen zijn eigen voordeel, want deze dag bracht hem toch anders eene goede winterprovisie aan.»

Van Maasdijk deed dat alles in de meening, dat niemand buiten zijne gemeente hiervan iets vernam; hij bekommerde zich daarover dan ook zeer weinig, en ging maar gestadig voort met het naarstig onderzoek zijns Bijbels. Van kaartspel en goeden sier met collega's kreeg hij een afkeer; zijn kapeleen of de pastoors, die hem bezochten, vonden hem dikwijls in zijn Bijbel lezende; zij maakten daarop nimmer eenige aanmerking, want daar hij als deken een hooger rang bekleedde dan zij, zou dat eene zonde tegen de hiërarchie geweest zijn. Eindelijk ging hij zelfs zóo ver, dat hij uit dat boek, dat hij zoo dikwijls en zoo streng veroordeeld, ja, dat hij verbrand had, nu zelf van tijd tot tijd aan de gemeente een geheel of half hoofdstuk voorlas en daarover sprak. Meer dan eens zeiden nu de gemeenteleden tot elkander: »Wat preekt onze pastoor tegenwoordig toch kostelijk!»

Intusschen werd zijn inwendige strijd hoe langer zoo heviger. »Uit genade zijt gij zalig geworden,» las hij in dat boek, en de Roomsche Kerk wist van genade eigenlijk niets. Dan vond hij hier ook de bedreigingen des Heeren tegen de Farizeën, die Gods wet vertraden en menschelijke inzettingen daarvoor in de plaats stelden. Was ook hij niet een derzullen? zoo begon hij zich af te vragen. Er begon bij hem een gevoel van schuld te komen, en hoe pijnlijk is het, als men alleen dát gevoel en geen vertroosting kent. — De zwaarste strijd wachtte hem echter nog en gold het misoffer. In den brief aan de Hebreëen las hij: »Christus is éénmaal geofferd en door ééne offerande heeft Hij in eeuwigheid volmaakt degenen, die geheiligd worden.» Één offer, éénmaal — en hij

offerde Christus dagelijks in de mis, en velen met hem; duizenden, millioenen malen werd Hij dagelijks, wekelijks geofferd, in de onbloedige offerande der mis, en in den Bijbel las hij: »Christus, één slachtoffer voor de zonde geofferd hebbende, is in eeuwigheid gezeten aan de rechterhand Gods;» — en hij en de andere priesters deden Christus dagelijks nederdalen in de hostie, en die ouwel, dat brood was vatbaar voor bederf; vele voorschriften moest men in acht nemen, om het daarvoor te bewaren; maar, als nu dat brood waarlijk Christus was, hoe kon het dan toch bederven? — Dat alles gaf hem veel strijd, en het bedienen der mis na te laten, dat kon hij niet; want dan hield hij op priester te zijn. Zoo zuchtte en streed hij; zijne rust was weg; hij had geen lust meer in zijn leven.

Op zekeren dag kocht hij een partijtje oude boeken, waaronder sommige geschriften tegen de Hervorming; in een dezer geschriften vond men ook eenige woorden der Hervormers teruggegeven, welke dan vervolgens fel bestreden werden. Eene uitdrukking van Luther trof hem, waar deze over het Avondmaal sprekende, zegt: »Het brood en de wijn zijn niet veranderd in het lichaam en bloed van Christus, maar Christus is in, met en onder het brood en den wijn.» Dit gaf naar zijne meening een goeden zin, en Luther was van dat oogenblik af voor hem niet meer de man, zooals de Roomsche Kerk hem voorstelt.

Hoe gaarne zou hij nu eens met een Lutherschen geestelijke hebben gesproken! Lang zag hij er tegen op, maar eindelijk besloot hij toch om het te wagen. Hij ging naar Aken, dat ongeveer tien uren van zijne standplaats verwijderd was. Daar vond hij, na veel zoekens, de woning van een Lutherschen predikant; maar het gezicht alleen van dat huis

maakte een zoo ontzettenden indruk op hem, dat het hem was, alsof er een zwaar gewicht op zijne borst drukte; hij stak de hand uit naar de schel, maar durfde niet verder, en, door angst overmeesterd, verwijderde hij zich met snelle schreden en rustte niet voordat hij weder in zijne pastorie was.

Na eenigen tijd keerde echter zijne onrust terug; hij hield zijn gedrag voor kinderachtig en wederom kwam bij hem het voornemen op, om toch eens een Lutherschen of Hervormden leeraar te gaan spreken. Hij begaf zich op nieuw op reis naar Aken, maar onderweg trof hij juist een Protestant aan, die tot hem zeide: »Gij behoeft daarvoor niet zoover te reizen; hier in de nabijheid te T. . . . woont een Protestantsch leeraar.» Hij ging terstond daarheen en liet zich het huis aanwijzen, maar er ingaan durfde hij nog niet; vele malen op diën dag liep hij het huis voorbij, zonder aan te schellen; hij bleef dien nacht in dat plaatsje over, maar kon niet slapen, want velerlei gedachten doorkruisten zijne ziel en bijna had hij weder besloten, om naar zijne pastorie terug te keeren. Doch den volgenden dag vermande hij zich, ging naar het huis des leeraars, trad op de stoep, trok aan de schel en liep niet weg, hoezeer ook zijn hart bonsde. De deur werd geopend door een nog jeugdigen man, die, met een hamer in de hand en zonder jas aan, juist bezig scheen te zijn aan eenige huiselijke verrichtingen. Zijn moed keerde terug, vooral toen hij op zijne vraag naar den leeraar, ten antwoord ontving: »Die ben ik zelf, kom binnen.» De jeugdige leeraar scheen in het eerst niet weinig achterdocht te hebben, maar langzamerhand week dat gevoel en weldra waren beide mannen in een allergewichtigst gesprek gewikkeld. Op het onverwachtst echter werd het aangename gesprek afgebroken; want, toen van Maasdiik aan den leeraar zijn strijd over het Heilig Avondmaal mededeelde en inlichting verzocht ter nadere verklaring van Luther's opvatting, ant-

woordde deze: »O die opvatting van Luther is haast zoo goed als Roomsch; Christus is volstrekt niet bij het Avondmaal tegenwoordig; het is eenvoudig een maaltijd tot Zijne gedachtenis." Dat woord ergerde den Roomsch Catholieken geestelijke, hij verliet al twistende het huis en in zijne pastorie wedergekeerd, riep hij uit: »Neen arme, maar toch geliefde Roomsch-Catholieke kerk, ik houd het liever met u ondanks al uwe gebreken; Christus volstrekt niet bij het Avondmaal tegenwoordig, welk eene schrale, dorre, niets voor het hart gevende leer!" en hij hechtte zich op nieuw aan zijne kerk en dacht er in langen tijd niet meer over, om elders troost en rust te gaan zoeken.

Maar de Heer liet hem niet los. Hij bestuurde het zoo, dat hij op zekeren dag eene courant in handen kreeg, waarin de verschillende Protestantsche genootschappen in België werden opgenoemd; daar stond ook de naam van Ds. S. Spoerlein, Luthersch predikant te Antwerpen. Deze was het, die het middel in Gods hand zou worden, om van Maasdijk geheel met zijn verleden te doen breken en beslist en onbeperkt het zuivere Evangelie van de genade Gods in Christus Jezus te doen aannemen.

Toen van Maasdijk den naam van Ds. Spoerlein, Luthersch predikant te Antwerpen, gelezen en opgeteekend had, begaf hij zich onverwijld naar die stad. Het was de Maandag vóór het Pinksterfeest van 't jaar 1839. Het huis van Ds. S. was spoedig gevonden, en van Maasdijk schelde aan; eene jonge vrouw deed open, en op zijne in het Vlaamsch gedane vraag, antwoordde zij in het Duitsch; hij begon toen ook Duitsch te spreken en verzocht haar, dat zij hem bij haar echtgenoot zou toelaten. Zij vroeg of zij de hoodschap niet overbrengen kon; waarop hij haar antwoordde: »Volstrekt niet! het is eene

ernstige zaak, waarover ik uw man zelf zou willen spreken." Na veel over en weër praten, kwam eindelijk de man zelf en vroeg: „Wat wenscht gij, mijnheer?" „U spreken," was zijn antwoord, „u spreken over eene zaak, die mijn geweten verontrust." „Kom binnen, mijnheer," zeide S. vriendelijk en nam den priester mede naar zijne studeerkamer.

Op zijne kamer gekomen, noodigde hij hem te gaan zitten en zijne geschiedenis openhartig, zonder eenige terughouding mede te deelen. Hij voldeed aan dat verzoek en verhaalde hem zijn strijd en zijne ontmoetingen, niets verzwijgende. S. liet hem geheel uitpreken, zonder hem eene enkele maal in de rede te vallen en toen hij geëindigd had, zeide hij met eene ernstige stem: „Laat ons bidden!" Hij knielde neder, van Maasdijk volgde werktuigelijk zijn voorbeeld, en nu begon hij den Heer te danken en te bidden op eene wijze, die den Roomschen geestelijke bijzonder trof. Daar kwam een warm gevoel in zijn hart; zoo iets had hij nog nooit gehoord. Ja, dat was bidden in geest en in waarheid!

Nu vatte S. het woord weder op en zeide: „Laat mij u nu ook iets van mij vertellen. Ik ben hier nog maar kort bij deze kleine Evangelische gemeente werkzaam; nu juist drie dagen geleden, wandelde ik door de stad; eene menigte volks stroomde naar de kerken, terwijl zich vele priesters onder deze menigte bevonden. O, dacht ik bij mijzelf, ongelukkige schapen, die geen herder hebt; ja, geen herder, want zij, die zich alzoo noemen, zijn het niet." „O Heer Jezus," zoo bad ik, „ontferm u over deze ongelukkigen; geef mij in Uwe genade een priester, aan wien ik den weg des levens bekend maak, opdat hij voor velen van die ongelukkigen een zegen worde!" Dit was mijn gebed nu juist drie dagen geleden, en heden komt gij tot mij; de Heer heeft mijn gebed verhoord. Gij, mijn vriend, zult nog eenmaal het zuivere Evangelie in België verkondigen." „Dat

nimmer," antwoordde van Maasdijk, »ik zal les geven of iets anders doen, maar prediken nooit."

Spoerlein was echter niet van zijn geloof af te brengen, dat de Heer zijn gebed niet alleen ten halve, maar geheel had verhoord. Zij spraken lang met elkander. Twee dagen bleef de Rector van Beverst te Antwerpen, en bracht het grootste gedeelte van dien tijd bij zijn nieuwen vriend door. Deze zeide toen: »Gij moet nu naar uwe pastorie terugkeeren; over eenige dagen kom ik u een bezoek brengen."

Van Maasdijk keerde naar zijne gemeente terug. Dinsdag na het Pinksterfeest kwam Ds. Spoerlein met zijn vriend, den Heer van Krippendorf, Majoor der Artillerie, en bezocht met hem eenige gemeenteleden. Bij elkeen was de pastoor bemind en geacht, dat was duidelijk op te merken.

»Ja, nu zie ik," sprak Ds. Spoerlein, »dat het een werk uit God is; er is zooveel bedrog in de wereld; ik wilde mij met eigen oogen overtuigen, of er ook soms iets anders onder schulde; maar ik zie nu, het is Gods werk. Ik raad u aan, dat gij nu maar hoe eer hoe liever aan den Bisschop schrijft om uw ontslag."

Eenigen tijd later schreef van Maasdijk aan den Bisschop van Luik de volgende letteren:

Hoog Eerwaarde en Doorluchtige Heer!

Het is met een bevend hart, maar door innige overtuiging genoopt, dat ik Uwe Doorluchtige Hoogheid, die mij altijd zooveel liefde en vaderlijke toegenegenheid heeft betoond, mededeel, dat ik sedert geruimen tijd geen rust meer geniet in mijn tegenwoordigen toestand. Vele dingen bezwaren mij in denzelven. Ik heb overal vrede gezocht voor mijn hart, maar te vergeefs! Het wordt mij van dag tot dag klaarder,

dat ik mijne tegenwoordige betrekking moet verlaten, wil ik ooit rust vinden.

Het kost mij onbeschrijfelijk veel pijn dit aan Uwe Doorluchtige Hoogheid te moeten melden, doch kennende Uwe vaderlijke teederheid jegens mij, hoop ik, dat dit niet ten kwade zal geduid worden, maar dat Uwe Doorluchtige Hoogheid in deze mijne handelwijze een nieuw bewijs zal vinden van de hartelijke liefde, van het kinderlijk vertrouwen en van de hooge achting, waarmede jegens Uwe Doorluchtige Hoogheid steeds vervuld was en nog is, van Uwe Doorl. Hoogheid

De ootmoedige dienaar en liefhebbende onderdaan

H. v. M.

Beverst, den 10 Juni 1839.

Hierop kwam het volgende antwoord:

Wel Eerwaarde Heer!

Ik moet u in uw belang dadelijk spreken; kom, zonder vertoef, morgen, vrijdag of zaterdag, den 15^{den} op zijn allerlaatst, tegen 10 uur. Vrees niets; gij weet het en hebt het ondervonden, gij hebt aan mij eenen vriend, eenen vader.

T. T.

CORNELIUS EP. LEOD.

Luik, 13 Juni 1839.

Van Maasdijk begaf zich naar Luik, waar de Bisschop resideerde; onderweg bedacht hij en herhaalde hij meermalen, wat hij hem zeggen zou. Hij had zich sterk gemaakt, maar het was eene sterkte in eigen kracht, die zich weldra in zwakte openbaarde. Hoort, hoe het hem ging. — Aan het bisschoppelijk paleis aangekomen, ontmoette hij weldra den Bisschop, die hem allervriendelijkst ontving, hem naar zijne kamer leidde en daar tegenover hem ging zitten, van

Maasdijk's handen in de zijne nam, en op een vriendelijken, innemenden toon, vragende en antwoordende tegelijk, zonder hem ook maar een oogenblik aan het woord te laten, zeide: „Wel, mijn beste jongen, gij hebt uw ontslag gevraagd; hoe komt gij daartoe? Gij studeert te veel, gij denkt te diep, gij zijt melancholiek, gij moet eens een reisje doen naar Italie of zoo; spreek er maar eens met den dokter over, wat het beste voor u is. De kosten? o dat is niets, uwe toelage zal vermeerderd worden; wij hebben dat wel voor u over. Uw ontslag! wel kom, gij zijt nog veel te jong, op uw leeftijd al zoo ver gevorderd, een hooge rang wacht u in de kerk en gij zijt hem waardig.“ Op dergelijke wijze onderhield hij zich met van Maasdijk, noodigde hem ten eten en had voor niemand anders oog en ooren dan voor hem. Bij het verlaten van het paleis, toen van Maasdijk nog iets wilde zeggen, viel de Bisschop hem weër in de rede en zeide: »Zie zoo, lieve vriend, nu is het immers goed, nu zijt gij immers tevreden, niet waar? Ja, gij zijt zulks, ik zie het u aan; nu, denk nog maar eens over het gesprokene na en kom spoedig maar eens terug.« Niets dan eene stomme buiging werd als antwoord op al die woorden gegeven, en van Maasdijk verliet den Bisschop, zonder dat hij het eigenlijke doel van zijne reis had bereikt, ja, dat doel was geheel en al gemist.

Op zijne terugreis gevoelde hij zich zwaarmoedig, diep ongelukkig en kon niet verder. Te Tongeren, de eerste stad, waar hij aankwam, zocht hij een logement op, vroeg papier, pen en inkt en schreef dezen brief:

HoogEerwaarde en Doorluchtige Heer!

Mijn hoofd is verward, mijn hart bloedt, ik ben meer dood dan levend..... er is in mijn binnenste een onbeschrijflijke strijd tusschen de liefde, waarmede mijn hart steeds jegens Uwe Doorluchtige Hoogheid vervuld was, en waarmede

het heden door Uwe buitengewone goedheid nog meer is vervuld geworden, én tusschen datgene, wat ik gevoel dat mijn duurste plicht is voor God en menschen.

O, hoe gaarne hadde ik heden, daar Uwe Doorluchtige Hoogheid mij zoo tederlijk bij de hand nam en niet als een overste tegenover mij stond, maar als een gelijke mij behandelde — hoe gaarne hadde ik mijn gansche hart voor U uitgestort en al mijne bezwaren U medegedeeld! maar zie! mijn hart was overstelpt, mijn mond gesloten.

Op de vraag door Uwe Hoogheid mij gedaan: of ik nu tevreden was? boog ik toestemmend het hoofd, maar ik twijfel er niet aan, of Uw scherpziend oog heeft meer in mijn hart gelezen. nauwelijks eenige schreden van U verwijderd, wilde ik terugkeeren; maar de moed ontbrak mij. In dezen toestand van foltering en inwendige marteling ben ik, ik weet niet hoe, tot Tongeren gekomen. Ik kan niet meer. neen, ik kan onmogelijk verder reizen. Ik wil niet naar Beverst, voordat ik U mijn gansche hart heb doen kennen.

In de tegenwoordigheid van God meld ik Uwe Doorluchtige Hoogheid dan — ik kan niet anders — dat ik het voor mijn allerduursten plicht acht, van alle hoegenaamde geestelijke bedieningen afstand te doen, gelijk ik bij deze plechtig en onherroepelijk afstand daarvan doe, Uwe Doorluchtige Hoogheid allerrootmoedigst maar ook allerdringendst smeevende, dit mijn ontslag wel te willen aannemen. Het is mij niet langer mogelijk in dezen toestand te blijven leven, zonder mij voor God en menschen aan de snoodste huichelarij schuldig te maken. Uwe Doorluchtige Hoogheid zal mij wellicht vragen: wat gaat gij nu doen? waarvan gaat gij leven? daarop kan ik slechts antwoorden: ik weet het niet, — maar ik vertrouw op Hem, door Wien de vogelen des hemels leven en de bloemen des velds gekleed worden; liever wil ik van hon-

ger omkomen, dan met eene ongeruste conscientie den heer te spelen.

O, ik gevoel het, dit bericht zal U grieven en smarten — doch ik kan niet anders! het geldt hier toch den vrede mijner ziel. O, kon Uwe Hoogheid maar in mijn hart lezen, ik houd mij verzekerd, dat ook dit mijn plechtig en beslissend besluit voor U een nieuw bewijs zou zijn, dat er geen opstand in mijn gemoed leeft, maar liefde voor de waarheid en een vurige toegenegen eerbied jegens Uwe Hoogheid, wier onderdanigste en dankbaarste dienaar zich noemt

H. v. M.

Tongeren, den 14 Juni 1839.

Op dezen brief volgde weldra het eervol ontslag met een woord van den Bisschop, waarin hij schreef, dat het hem innig speet en van Maasdijk verzocht nog zoolang te vertoeven, totdat hij op eene voegzame wijze de openvallende belangrijke betrekking zou kunnen laten vervullen.

Gedurende al dien tijd had van Maasdijk veel troost ontvangen van zijn vriend Ds. S. te Antwerpen. Wij deelen hier eenige uittreksels mede van brieven, die van Maasdijk aan Ds. S. schreef in die moeielijke dagen.

Geliefde Broeder!

Ik doe u weten, dat ik uw troostvollen brief van den negen en twintigsten Mei ontvangen heb. Het is mij onmogelijk u te kennen te geven, hoeveel blijdschap dat schrijven mij gaf. Het was mij als het woord van den Heer zelf en ik werd er op nieuw door overtuigd, dat hij, die om Christus wil alles verlaat, door den Heer niet verlaten zal worden. Gij vraagt

mij, hoe 't mij gaat. O, lieve vriend! God alleen is mijn troost, Zijn heilig Woord mijne opwekking en sterkte, en ik ondervind het levendig, hoe gelukkig en gerust het is, op God te bouwen. en ons gansche lot in Zijne handen toe te vertrouwen . . .

Beverst, 1 Juni 1839.

H. v. M.

Geliefde Broeder, vaderlijke Vriend!

Ja, vaderlijke vriend, zoo mag ik u wel noemen; want gij hebt mij voor den Heer en Zijne zaak geheel gewonnen. Gelukkig oogenblik, toen ik aan de genade Gods, die mij naar u wees, beantwoordde! Van de ure af, toen ik met u gesproken had, heb ik eene tevredenheid leeren kennen, welke ik vroeger nergens vinden kon; want ik was nooit volkomen gelukkig, en te midden van alle eerbetooningen, die ik ontving, was ik altoos droevig en onvoldaan, terwijl ik nu in de beproeving juichen kan.

Te gelijk met dezen brief breng ik mijne aanvraag om ontslag naar de post. De Heer geve er Zijn zegen op . . .

Beverst, 10 Juni 1839.

H. v. M.

In een brief van den 14ten Juni deelt van Maasdijk aan Ds. S. zijn wedervaren bij den Bisschop mede, hetwelk ons bekend is — en in een brief van den 28sten lezen wij:

Geliefde Broeder en oprechte Vriend!

Verwacht van mij heden niet, dat ik u alles schrijf, water

in de laatste dagen in mijn hart is omgegaan. O, indien de Heer niet de Getrouwe was, wellicht ware ik nog aan het wankelen gegaan! Hoe zwak is de mensch! — Maar nu is het gedaan. Ik heb in de kracht des Heeren overwonnen. Mijn ontslag is gekomen. Ik ben vrij! De Heer zij geloofd! — Zoodra mijn plaatsvervanger daar is, verlaat ik al het oude, en zie, dan is alles nieuw geworden. Ik kom tot u en de Heer zal het verder wel met mij maken

Beverst, 28 Juni 1839.

H. v. M.

Eenige dagen later was van Maasdijk bij zijn vriend en broeder S. Hij was er nog maar eenige uren, toen hij van graaf de Preston het volgende schrijven ontving:

Eerwaardige, onvergetelijke vriend!

Daar gij vrijwillig uw ontslag hebt genomen, tot innig leedwezen van allen, die u leerden kennen, en nu van ons zijt heengegaan, om nooit weder te keeren in die betrekking, waarin wij u zoo leerden hoogachten en beminnen, — kom ik u mijn innigen dank betuigen voor alles, wat wij van u genoten hebben. In u verlies ik een herder, die mij ten allen tijde trouw hebt geleid en voor mijn huis tot een zegen zijt geweest. Gij waart mijn troost in het onherstelbaar verlies, dat ik leed, toen mijne onvergetelijke echtgenoot door den dood van mijne zijde werd weggerukt. Nooit vergeet ik de troostvolle woorden, die gij toen spraakt en die als een balsam mij in het harte vielen. — Wat waren uwe bezoeken mij altoos aangenaam en leerrijk! Hoe waren wij allen, ook mijne kinderen aan u gehecht, ja ook mijne dienstbaren en allen, die in huis waren! — De Heer zegene u, waar gij

gaat en staat! Nogmaals dank, lieve vriend! en vergeet in uwe gebeden nooit hem, die zich gaarne noemt en altoos zal blijven noemen

uw zeer onderdanigen dienaar en vriend

E. L. DE PRESTON.

Schoonbeek, bij Beverst,

3 Juli 1839.

Toen van Maasdijk deze letteren ontving, sprongen hem de tranen in de oogen en lang, lang duurde het, eer hij zijne oude vrienden en zijne geliefde gemeente eenigszins op den achtergrond kon plaatsen, om zich geheel toe te leggen op datgene, wat vóór hem lag.

Te Antwerpen bleef hij nu eenige maanden doorbrengen. Hij had vele, vele samensprekingen met Ds. S. Hij kon zich zeer lang van de vereering van Maria niet losmaken en niet tot het volle blijmoedige geloof aan de rechtvaardiging des zondaars uit genade door de verlossing, die in Christus Jezus is, doordringen. De gebondenheid aan de leer der Roomsch-Catholieke Kerk wilde voor de volle vrijheid der kinderen Gods nog maar niet wijken. Christus alleen en Christus geheel — dat begreep hij nog maar niet; het licht van boven ontbrak hem nog om die zaligmakende waarheid in al haar rijkdom te bevatten. Maar er werd gedurig voor hem en ook door hem gebeden. De mensch heeft moeite om te laten varen, wat hij met de moedermelk heeft ingezogen; het is een ban, die alleen door den Heiligen Geest kan weggenomen worden.

Elken Zondag ging hij ter kerk, waar zijn vriend het Evangelie verkondigde. Op zekeren Zondag drong het woord der genade hem diep in de ziel; hij was overtuigd; de schellen vielen hem van de oogen, en na de godsdienstoefening liep

hij gansch verheugd en gelukkig tot zijn vriend en sprak niet, maar riep uit: »Nu ben ik overtuigd, dat ik uit genade om Christus wil verlost ben; ik geloof en ik verblijd mij in den Heer, in God, mijnen Zaligmaker!»

Intusschen had hij kennis gemaakt en was kort daarop in 't huwelijk getreden met Robertina Pieters, die zelve ook Roomsche-Catholiek geweest was en dus zoo goed den strijd begrijpen kon, dien van Maasdiik te doorstrijden had. Deze zaak maakte hem minder afkeerig van de gedachte, om zich voor het predikambt in de Hervormde Kerk voor te bereiden.

Op raad van zijn vriend vertrok hij nu naar de Hoogeschool te Genève, om daar verder in de dingen van het Godsrijk te worden onderwezen. Den 7den October 1839 schreef hij aan Ds. S.:

Lieve broeder!

Ik doe u weten, dat het mij Goddank! zeer goed gaat; vooral op het grieksch en het hebreuwsch leg ik mij toe; dat kost mij ook de meeste moeite; de bearbeiding der kerkgeschiedenis is mij zeer nuttig; zij geeft mij zoo geheel andere inzichten in den waren toestand der feiten. Mijn dierbaren Bijbel laat ik ook niet ongebruikt; hij wordt mij bij den dag dierbaarder. Ja, nu geloof ik, en gaarne zou ik het der wereld willen verkondigen: uit genade is het, dat wij zalig worden.

.

H. v. M.

Eenigen tijd later schreef hij :

Waarde Vriend en Broeder

Wat gij aan mij hebt gedaan gedurende mijn verblijf te Antwerpen en vóór dien tijd, begin ik nu eerst recht te waardeeren. Hoe zal ik u ooit mijne dankbaarheid betuigen voor de verstandige en zachtmoedige wijze, waarop gij te werk gingt, om mij langzamerhand van alle bijgeloovigheid los te maken. De Heer vergelde u, wat gij aan mij deedt. — Wat mijn toestand betreft, zoo kan ik u melden, dat ik toeneem van dag tot dag in kennis en genade, God zij geloofd! Het nieuwe leven in mij openbaart zich steeds sterker en het doel, waartoe ik hier kwam, zal, hoop ik, worden bereikt. Mijne studies gaan goed vooruit; vooral de Kerkgeschiedenis trekt mij uitermate aan en het hebreeuwsch wordt mij gemakkelijker. Ik studeer vijftien uren per dag en hoop, als de Heer mij de gezondheid en het leven spaart, in weinig tijds veel te doen. Nu reeds begin ik mijn Nieuw Testament in 't grieksch gemakkelijk te lezen, ofschoon ik nu en dan het Lexicon nog wel gebruiken moet. — Ik begin te gevoelen, waarde vriend, dat er wel eens iets zou kunnen komen van uwe profetie: „Gij zult het Evangelie nog eens verkondigen.” Bid met mij den Heer, dat Hij mij in deze zaak licht en wijsheid geve

.

H. v. M.

Genève, 13 Jan. 1840.

Zeer waarde Broeder!

.

Ik verlang zeer — Hem zij dank, die dat verlangen in mij

heeft gewerkt — om een krijgsknecht van Jezus Christus te worden. O, dat de God van alle genade, wiens Woord ik zoo menigmaal in mijne vorige blindheid verkeerdelijk heb verklaard, mij uitstootte in Zijnen wijngaard, opdat ik aan mijne medemenschen de blijde boodschap onverkort en onvervalscht verkondige. De Heilige Geest verdrijve uit mijn binnenste alle nevelen en dwalingen, en geve mij een onbevangen blik in al de volheid der Goddelijke waarheid!

H. v. M.

Genève, 11 Maart 1840.

Zoo bleef van Maasdijk daar nog eenige maanden, genoot veel vriendschap van den Hoogleeraar Merle d'Aubigné en van de andere professoren, maakte goede vorderingen en keerde in het voorjaar van 1841, wel toegerust en bevestigd in het geloof, naar Antwerpen terug.

Toen hij te Antwerpen was teruggekeerd, vernam hij tot zijne droefheid, dat zijn opvolger te Beverst allerlei lasterlijke berichten aangaande hem verspreidde. Reeds te Genève had hij daarvan gehoord, doch besloten om er niet tegen te protesteeren, die gansche zaak overgevend in de handen van Hem, die rechtvaardiglijk oordeelt. Maar toen hij nu bemerkte, dat zijn goede naam en de zaak des Heeren er onder leden, schreef hij den volgenden brief aan den toenmaligen Rector te Beverst:

Hoog Eerwaarde Heer!

Reeds lang is 't mij bekend geweest, dat gij, ik zeg niet op de onchristelijkste, maar op de onmenselijkste wijze jegens mij te werk zijt gegaan; er is niets uit uw mond geko-

men, dan allerlei soort van beschimping en bespotting en vervloeking tegen mijn persoon. Gij weet dat zelf zeer goed en uwe gemeente is er getuige van. — Dat alles wist ik, maar ik heb gezwegen, ja ik heb nog voor u gebeden, dat de goede God het u vergave, wat gij tegen mij misdeedt.

Ik had mij ook stellig voorgenomen, om zoo voort te gaan en mij tegenover u niet te verdedigen, daar ik een ongerlijk geweten heb voor God en menschen. Uwe onchristelijke handelwijze zou mij den mond niet geopend hebben, indien ik het alleen geweest ware, op wien gij uwe gal uitspuwt — maar neen, in uwe helsche woede heb ik maar het geringste deel ontvangen; het meeste valt op het Woord van uwen en mijnen God, op dat Woord, waarvan de Heer zelf heeft gezegd: »Hemel en aarde zullen voorbijgaan, maar mijne woorden zullen ogeenszins voorbijgaan!» — op dat Woord, naar hetwelk ik, gij en alle menschen eens zullen geoordeeld worden! en datzelfde Woord en geen ander verdoemt en vervloekt gij! o schelmstuk! o euveldaad! o duivelsche vermetelheid van een nietig schepsel, van een aardworm! hoe doemwaardig is zulk eene handelwijze in alle menschen, maar vooral in hen, die zeggen geroepen te zijn, om de kudde des Heeren te weiden!

Zeg niet, dat het kettersche Bijbels zijn, waaruit ik mijne leeringen put. Neen! geef u maar eens de moeite om den Bijbel, dien ik u hierbij toezend en waaruit ik al mijne wijsheid en mijn licht heb geput, te vergelijken met uwe Vulgata, en gij zult zien, wat ik vroeger ook niet wist, dat zij volmaakt overeenstemmen en dat gij uw eigen Bijbel nog nooit met aandacht hebt gelezen.

Houd dan toch op met uwe lastertaal tegen 's Heeren Woord en tegen mij; onderwerp u veel liever aan Gods getuigenis; geloof in den Heer Jezus Christus en gij zult zalig worden.

Deze letteren zijn zonder eenige bitterheid, maar met hei-

ligen ernst u geschreven, en met de bede, dat de genade van onzen Heer Jezus Christus, de liefde Gods en de gemeenschap des Heiligen Geestes met u zij!

Antwerpen, 2 Juni 1841.

H. v. M.

Op dit schrijven ontving van Maasdijk nooit eenig antwoord, maar toch scheen het iets uitgewerkt te hebben; want de kwade geruchten, die verspreid waren, verminderden en weldra hoorde men van de zijde der Roomsch-Catholieken niets meer.

Nu moest er voor van Maasdijk eene plaats gevonden worden, waar hij het Evangelie zou kunnen verkondigen. Te Leuven was eene kleine Evangelische gemeente, voor het grootste gedeelte uit personen bestaande, die vroeger tot de Roomsch-Catholieke Kerk hadden behoord. Deze gemeente stond onder het bestuur van de Société Evangelique; zij was op dat oogenblik herderloos en werd nu op verzoek van Ds. Spoerlein aan de zorg en leiding van van Maasdijk toevertrouwd. Tegen den winter van 't jaar 1841 ging hij daarheen en begon met lust en ijver het Evangelie te verkondigen. Menig moeilijk oogenblik doorleefde hij hier en meer dan eens was hij zijn leven niet zeker. Zoo gebeurde het op zekeren winteravond, toen hij met zijne vrouw rustig in de voorkamer zijner woning was gezeten, dat een vreeselijk geraas hen deed ontstellen. Overal werden de ruiten ingeworpen en de sneeuwballen vlogen tot midden in de kamer. Wat te doen? Van Maasdijk bedacht zich niet lang; hij vroeg den Heer om kracht en begaf zich naar buiten midden onder de moord en dreiging blazende menigte, die hij op de volgende wijze toesprak: »Mijne vrienden! wat doet gij? Heeft iemand uwer iets op mijn gedrag aan te merken? Wilt gij mij vervolgen, omdat ik u het Evangelie breng, het Evange-

lie, dat u wordt onthouden, het Evangelie, dat uwe zielen zalig maken kan? Die levenlooze woning heeft u toch niets kwaads gedaan. Tegen mij is het, dat uwe woede zich keeren moet. Maar komt eerst binnen en overtuigt mij van dwaling. Of liever, ziet hier eenige boeken, door uwe eigene geestelijkheid goedgekeurd; daaruit spreek ik; leest, en als gij gelezen hebt, komt dan en laat ons als Christenen samen daarover spreken." En onder die woorden liet men de sneeuwballen, die men al opgenomen had, weér vallen en staken velen de hand uit, om het Nieuwe Testament aan te nemen, dat van Maasdijk hun aanbood. Het goede zaad viel bij menigeen in een welbereid hart en bracht vrucht voort.

Zoo gevoelde hij zich daar gelukkig. Er bleef echter altijd ééne vraag voor hem onbeantwoord, de vraag namelijk: waar toch de zichtbare Kerk was? Bij Rome was wel eene zichtbare kerk, maar dat kon de ware niet zijn, daar zij de vrije zuivere Evangelie-verkondiging niet gedoogde; door allerlei menschenstellingen werd het Woord van God daar gebonden. En de Protestanten konden ook niet zeggen, dat men bij hen de rechte Kerk vond. Er was zooveel scheuring; om bijzaken weigerde men elkander soms de broederhand, en toch had de Heer in Zijn hooge priesterlijk gebed gesproken: »Dat zij allen één zijn, gelijkerwijs Gij, Vader, in mij en ik in U, dat zij ook in ons één zijn!" Die eenheid was niet te vinden, en zoo men de menschen uit de gemeenschap der R. C. Kerk trok, in welke gemeenschap bracht men ze dan? In de R. C. Kerk te blijven, zooals die was, dat kon niet; maar haar te hervormen, de Kerk in de Kerk? — dat alles waren vragen, die hem veel bezig hielden, en die hij ook voor zijn vriend S. te Antwerpen niet verbergde. Ja, meer dan eens kwam S. bij hem en ging hij naar S. en dan spraken zij halve dagen met elkander; maar het hielp niet. De strijd in zijn binnenste werd hoe langer hoe heviger.

Terwijl die inwendige strijd veel van zijne gemoedsrust weg nam, ontving hij op zekerden dag een briefje van den Heer van der Hoeven, professor in de theologie aan de Hoogeschool te Leuven, iemand met wien hij vroeger te Munster gestudeerd had, en die aan de akademie onder den naam van «de magere student» bekend was. In dat briefje verzocht hij van Maasdijk, of deze een uur wilde bepalen, wanneer zij elkander zouden kunnen spreken. Deze antwoordde hem, dat hij zeker niet wist, wat er met hem was geschied; dat hij opgehouden had R. C. Priester te zijn, nu gehuwd was en het Evangelie naar de Schriften den volke verkondigde. «Dat alles weet ik,» antwoordde hij, «nogtans verlang ik zeer u te ontmoeten.» — Hij ging den volgenden dag het gevraagde bezoek afleggen en werd met de meeste gulheid en hartelijkheid ontvangen.

«Gij behoeft mij niets te vertellen, mijn waarde,» sprak van der Hoeven, «ik weet alles van u, wij hebben u nagegaan in al uwe wegen. Wij dachten, dat lichtzinnigheid u tot het verlaten der R. C. Kerk verleid had, of iets anders. Maar neen; gij zijt een braaf en eerlijk man, iemand die in vele opzichten gelijk heeft. Uwe prediking is goed; ik weet, wat gij preekt; hier hebt gij den inhoud van uwe leerredenen, die men op mijn last uit uw mond heeft opgeteekend; ik weet dus alles. Gij verkondigt de waarheid: Christus begin, midden en einde van alles, en zoo moet het zijn. De R. C. Kerk is zeer verbasterd; wie zou het u niet toestemmen, wie, die oogden heeft om te zien? maar zij kan inimers hervormd worden. Gij hadt in haar moeten blijven en haar in haar eigen boezem moeten hervormen. Gij kunt het nog doen, als gij tot haar wederkeert.» «Maar ik ben gehuwd,» sprak van Maasdijk; «en ik heb reeds een kind.» »O dat is niets,» zeide van der Hoeven, «wij zullen den paus om dispensatie vragen; hij is hierover reeds gepolst. Gij kunt uwe vrouw behouden.

Gij kunt vrij het Evangelie verkondigen; wij zullen u eene goede betrekking bezorgen, en met Gods hulp kunt gij onbeschrijfelijk veel tot nut der Kerk in haar eigen schoot uitrichten.»

Deze woorden vonden ingang in het hart van van Maasdijk. Zou zijn lievelingsdenkbeeld verwezenlijkt kunnen worden? Heerlijke taak, goddelijke roeping, om de Roomsche-Catholieke Kerk in haar eigen schoot te hervormen! Ja, dat was toch stellig Gods weg. Ach, hoe armzalig zag het er daar te Leuven onder de Protestanten uit! Hoe eischten zij van hem, dat hij tegen Rome zou woeden! Dat kon hij immers niet doen.

De kennismaking met van der Hoeven werd voortgezet; van Maasdijk werd hoe langer hoe meer overtuigd van het wenschelijke, om tot de Roomsche-Catholieke kerk terug te keeren; te vergeefs wendde Ds. S. al zijne overredingskracht aan. Het idee van de eenheid der zichtbare Kerk trok van Maasdijk hoe langer hoe meer aan en eindelijk besloot hij te doen, wat zijn nieuwe vriend, de professor van Leuven, hem aanraadde met de volgende woorden:

»Hoor eens, waarde vriend», sprak hij, »de zaak is te belangrijk, om zoo maar in eens beslist te worden. Gij moogt er wel ernstig en kalm over denken; maar om dat te doen, zoudt gij ergens moeten zijn, waar gij geen afleiding hebt. Zie het met uwe vrouw te vinden, dat gij haar voor eenigen tijd verlaat en u naar eene stille plaats, bij voorbeeld in een of ander klooster begeeft; gij kunt daar zoo kort of zoo lang blijven als gij wilt, en zijt natuurlijk vrij om naar goedvinden te handelen.»

Vóór zijn vertrek uit Leuven schreef van Maasdijk de volgende letteren aan Ds. Spoerlein.

Leuven, 9 Juni 1842.

Zeer geliefde Broeder in Jezus Christus!

Toen wij elkander vóór eenige dagen spraken, beloofde ik u, geen beslissenden stap te zullen doen, zonder er u kennis van te hebben gegeven. Welnu, mijne belofte is mij heilig. Ziehier het besluit, dat ik, zooals gijzelf zeer goed weet, na ernstig, zeer ernstig beraad genomen heb.

Het is mij duidelijk geworden, dat de R. C. Kerk de eenige ware, zichtbare Kerk van Jezus Christus is, zonder evenwel te ontkennen, dat menige evangelische waarheid reiner en ongebondener in andere Christelijke Genootschappen beleden wordt. Dit neemt echter niet weg, dat al die Genootschappen maar sekten zijn, omdat hun ontbreekt het hoofdkenmerk, dat naar mijn gevoelen de ware Kerk van Christus van de andere onderscheidt, namelijk: de goddelijke zending, »hoe zullen zij prediken, indien zij niet gezonden worden?» — Hun ontbreken de geloofsbrieven, die zij als gezanten des Allerhoogsten hebben moeten, *litterae accreditoriae*. Gevoelt niet iedereen, dat een gezant, om met vertrouwen te worden ontvangen, op deugdelijke gronden moet kunnen bewijzen, dat hij wel waarlijk gezonden is door de mogendheid, die hij zegt te vertegenwoordigen? Die maatregelen neemt men in de dingen dezer aarde, en men zou ze niet nemen in het Koninkrijk Gods! Daar zou men iedereen maar voor een gezant des Allerhoogsten moeten erkennen, zonder zijne machtiging en afvaardiging nauwkeurig te hebben onderzocht!

Men zal, om zich te rechtvaardigen, zeggen: de R. C. Kerk is in vroeger eeuwen de rechtmatige gezant des Heeren geweest, maar nu is zij het niet meer, omdat zij opgehouden heeft Jezus Christus te verkondigen, enz. maar kan men dat wel volhouden, waarde vriend, zonder zich aan onwaarheid schuldig te maken? Te vergeefs zoekt men in de helij-

denisschriften en in de kerkvergaderingen en in de besluiten der R. C. Kerk, bewijsplaatsen voor dergelijke bewering. Overal zult gij het fundament van alle waarheid terugvinden, namelijk, dat Jezus Christus, waarachtig God en waarachtig mensch, de eenige Middelaar en Verlosser is, en dat het gansche werk der zaligheid neerkomt op dit ééne woord: genade. Indien eenige onkundige priesters (gelijk er voorzeker gevonden worden en gelijk ik er ook zelf vroeger een was), die waarheid niet zuiver verkondigen, welke andere gevolgtrekking kunt gij daaruit opmaken, dan deze: dat zij de belijdenis van hunne eigene kerk met voeten treden? — O, ik verklaar u plechtig, indien het gedrag en de leer van honderden priesters, indien het gedrag en de leer van duizenden Roomsche-Catholicken den grondslag van mijn geloof zouden moeten uitmaken, zou ik mij liever in duizend stukken laten hakken, dan ooit aan terugkeering tot de R. C. Kerk te denken.

Maar de Alwetende is mijn getuige, dat mijne bedoeling en de eenige wensch mijns harten is, om de ware leer, het levende Woord te bezitten van mijnen Heer en Zaligmaker Jezus Christus, wiens eigendom ik zijn wil voor tijd en eeuwigheid. Met mijnen Bijbel keer ik terug in mijne Kerk; ik ga mij in het klooster te St. Truien eenigen tijd biddende en wakende afzonderen, om dan met kracht en vuur aan de hervorming der Kerk werkzaam te zijn.

Niet vleesch en bloed, waarde vriend, maar enkel en alleen de liefde voor de waarheid hebben mij dit besluit doen nemen. Dat de band der broederlijke liefde, die ons tot hiertoe zoo nauw aan elkander verbond, nooit verbroken worde; want het is mijne innige overtuiging, dat wij beiden de waarheid even lief hebben, al zoeken wij haar ook op verschillende wegen. Laat ons maar zoeken, bidden, kloppen; wij hebben de belofte, dat wij vinden zullen. Laat ons dus in Christus Jezus broeders blijven en ontvang nogmaals mijn

innigen dank voor al de liefde, die gij mij hebt bewezen. De Heer zij met u en vergelde u, wat gij aan mij hebt gedaan! Amen!
Wees Gode bevolen door

t. t.

H. v. M.

Eenige dagen na het schrijven van deze letteren nam van Maasdijk afscheid van zijne vrouw, die in dit alles gansch en al van zijne gevoelens afweek, maar zich toch niet verzette, omdat zij, als geloovige vrouw, van den Heer verwachtte, dat Hij de zaak, welke Hij begonnen had, wel tot een goed einde zou leiden.

Hij vertrok met van der Hoeven naar het klooster te St. Truien. De pater Gardiaan ontving hem zeer vriendelijk; alleen deze woorden wekten eenigszins zijne achterdocht op: «Mijn lieve Maasdijk, ik hoop, dat gij binnen de stille kloostermuren die rust moogt vinden, die gij daarbuiten te vergeefs hebt gezocht.» «Ja maar,» antwoordde hij, «ik kom hier als een vrij man, en ik moet er uit kunnen, als ik wil, en protesteer bij voorraad tegen elke poging, die men mocht aanwenden, om mij tegen mijn zin er in te houden, ik ben geen R. C. Priester meer, maar. . . .» en hier ontvouwde hij hem zijne redenen, die hem hadden doen besluiten, om eenige dagen of weken aldaar te vertoeven. De hoogleeraar, die achter van Maasdijk stond, had den prior zeker een teeken gegeven, dat hij dit alles maar zonder tegenspraak moest aannemen; ten minste hij antwoordde in alles toestemmend; van der Hoeven ging heen en hij bevond zich binnen het klooster.

Hier was eene goede kamer voor hem ingeruimd en alles gemakkelijk ingericht; hij had boeken meegebracht en alles, wat noodig was, om stil en kalm alle dingen te overwegen. Ook hield hij zich onledig met het vertalen van eenige hoofdstukken uit den brief aan de Hebreëen, uit

het Grieksch in het Vlaamsch. Van tijd tot tijd kwam de pater Gardiaan hem opzoeken en een uurtje of wat met hem praten. Het was een zachte, gemoedelijke man, met wien van Maasdijk gaarne sprak. Eens liep het gesprek over Maria, de moeder Gods. „De moeder Gods ken ik niet”, zeide van Maasdijk, »ik ken alleen de moeder van Christus, zooveel het vleesch aangaat, en wat hare voorspraak betreft, ook zij is alleen door het geloof in Christus zalig geworden; maar voorspraak, neen; daar is maar één Middelaar Gods en der menschen, de mensch Jezus Christus; en alleen door Zijn verzoenend bloed is de vergeving onzer zonden, alleen door het geloof in Hem.» Hij stemde dat stilzwijgend toe en die woorden werden ook aan zijn hart geheiligd; want toen hij bij eene bloedspuwing, waaraan hij veel leed en later bezweken is, velen der aanwezigen hoorde jammeren over dat kostelijk bloed van den eerwaarden Gardiaan, zeide hij: »Bekommert u toch niet over dat onreine bloed van een zondig mensch, maar denkt veel meer aan het reine, onstraffelijke bloed, dat onze Zaligmaker heeft vergoten tot vergeving onzer zonden.»

Al spoedig had van Maasdijk een brief van zijne vrouw verwacht; hij had haar dadelijk geschreven; maar de brief kwam niet; hij begon zich ongerust te maken, maar vond toch in zijne gedachten verscheidene redenen, die haar het schrijven hadden kunnen beletten; doch toen de eene dag na den anderen voorbijging zonder bericht, besloot hij zelf naar Leuven te gaan en de redenen te onderzoeken. Men hield hem bij de poort van het klooster op vriendelijke wijze tegen, doch daar hij niet luisteren wilde en er op aandrong, dat men hem zou laten gaan, werd hij voor ditmaal daarin verhinderd, door dat men hem eindelijk een brief van zijne vrouw ter hand stelde, dien men zeide, daar zoo juist ontvangen te hebben. — Hij was dus nu weër voor eenige dagen gerust gesteld.

Terwijl hij over het denkbeeld der zichtbare Kerk nog steeds

een vreeselijken, inwendigen strijd had te strijden, werd de gansche zaak hem op eens duidelijk bij het lezen van 2 Timotheus 2: 19: »Evenwel het vaste fundament Gods staat, hebbende dezen zegel: De Heer kent degenen, die de Zijnen zijn; en, een iegelijk, die den naam van Christus noemt, sta af van ongerechtigheid.» Ja, zoo is het, zeide hij tot zich zelve, zoo is het; nu begrijp ik het: de Heer kent degenen, die de Zijnen zijn. Hij zal ze dan ook wel bijeenvergaderen, en als wij Hem kennen, kent Hij ons; als wij in Hem ons Hoofd erkennen, waarom zouden wij ons dan nog bekommeren over de vraag: waar of toch de leden des lichaams zijn? de Heer weet toch waar Zijn lichaam, Zijne gemeente is. Hij bestuurt, Hij leidt Zijne gemeente; Hij zal alles wel maken. Neen, nu begeer ik met een Paulus niets anders te weten, dan Jezus Christus en Dien gekruist; dit zij voortaan mijne leuze! — Zoo sprak hij bij zich zelve; en de troost en kalmte, die deze overtuiging hem gaf, was groot; zijn strijd hield op, aan terugkeering tot de Roomsche-Catholieke Kerk dacht hij hoe langer hoe minder, en daar nu datgene, waartoe hij de stilte der eenzaamheid had gezocht, bij hem uitgemaakt was, verlangde hij weêr om daarbuiten in het vrije leven te zijn en het Evangelie met vernieuwde kracht te verkondigen.

Maar nu ondervond hij, dat het zoo gemakkelijk niet was, om uit het klooster te komen. Op allerlei wijze zocht men hem dit te beletten, dan door deze tegenwerping, dan door gene; hij begon te gelooven, dat hij niet vrij meer was.

Op zekeren dag, in den tuin wandelende, zag hij eenige paters bezig met het snoeien van den wijngaard, die tegen den muur van het klooster opgroeide, een muur, dertien voet hoog, die het gansche gebouw omringde. Zij hadden eene ladder bij zich en van Maasdijk dacht bij zichzelve: »Zou ik die ladder niet kunnen gebruiken, om van nacht te ontvluchten?

maar zal zij er nog staan? waarschijnlijk niet. O Heer! bewerk het zoo, dat men de ladder niet wegneme!"

Hij ging dien avond om half elf naar bed, doch vóór dat hij insliep, verzocht hij van den Heer dit teeken: dat Hij hem juist te middernacht zou wekken, indien het Zijn wil was, dat hij over den muur sprong en ontvluchtte. — Gerust sliep hij in; na eenigen tijd werd hij wakker, — de klok sloeg 12 uren! — de Heer had hem gewekt! — Welgemoed sprong hij het bed uit, kleeedde zich kalm en rustig aan, ging in den tuin en zag de ladder staan; spoedig was hij boven op den dertien voet hoogen muur en, zonder zich in 'tminst bezeerd te hebben, stond hij weldra aan de andere zijde.

Nu liep hij den ganschen nacht door, kwam tegen den morgen te Leuven aan en vond zijne vrouw zeer krank van angst en droefheid over zijne afwezigheid; doch zijne komst vertroostte haar; beiden dankten zij God uit den diepsten grond van hun hart en waren volmaakt gelukkig.

Maar wat nu te doen? Tot wien zou hij zich wenden? — Tot den Heer allereerst, en Die gaf hem in het hart om de toevlucht te nemen tot zijn ouden, getrouwen vriend Ds. S. te Antwerpen. Deze had met belangstelling den strijd gadegeslagen, dien van Maasdiik gestreden had; hij had die worsteling natuurlijk gevonden; zijn vertrouwen in den persoon was er niet door geschokt. Integendeel, nu achtte hij hem eerst recht bekwaam, om het Evangelie te verkondigen. Gezamenlijk zochten zij het aangezicht des Heeren en vraagden van Hem, dat Hij den weg mocht banen. En de Heer hoorde.

Te Brussel was eene kleine Evangelische gemeente, slechts uit enkele leden bestaande, die in de woning van een broeder, den heer W. Fritz, rue des Bateaux, vergaderden. Met hen

trad Ds. Spoerlein in onderhandeling ten gunste van zijn vriend, en weldra werd deze met algemeene stemmen tot herder en leeraar beroepen. Hier was het, dat hij onder den kennelijken zegen des Heeren meer dan dertig jaren werkzaam was, en de gemeente van 15 leden zag opklimmen tot een getal van over de 1800 zielen, van welke de meeste vroeger tot de Roomsche-Catholieke Kerk behoorden. En hoe groot is het getal derzulken, die in den loop van die dertig jaren in den Heer gestorven zijn en nu in den hemel de zaligheid genieten,

Waar zij den vriend hun dank betalen,
Die hun den heilweg wijzen wou,
En hem, zelfs millioenen malen,
Nog zegnen voor zijn liefde en trouw.

Ja met liefde en trouw heeft van Maasdijk volbracht het werk, dat hem gegeven was te doen. — De gemeente breiddē zich uit. De kamer bij den heer Fritz werd weldra te klein; men zocht eene andere, meer geschikte en ruime plaats van samenkomst, en vond die ook in de Rue de la Fiancée. Daar stond een groot huis, met een ruim lokaal er achter, uitnemend geschikt voor het doel, dat men zich voorstelde. Eenige leden huurden en bewoonden te zamen dat gebouw en leefden daar als broeders bijeen. Elken avond werd er eene samenkomst gehouden, waarin men den Heer dankte en bad, en zich en de gemeente opnieuw Hem aanbeval. Het was een familieleven in den rechten zin van 't woord, een leven gelijk aan dat van de eerste Christenen, van wie wij lezen, dat zij volhardende waren in de leer der apostelen, en in de gemeenschap, en in de breking des broods, en in de gebeden. Allen die geloofden, waren bijeen, en hadden in zekeren zin alle dingen gemeen. De een bespeelde het kleine orgel, de ander las voor, een derde verrichtte de

werkzaamheid van koster, een vierde hield het lokaal schoon, enz. en dat alles werd gemeenschappelijk gedaan en voor algemeene kosten gedragen. En de Heer deed dagelijks tot de gemeente toe, die geloofden, zoodat zij in 1847 reeds uit bijna 400 zielen bestond, en het dus noodig geoordeeld werd om in de vergaderplaats eene gaanderij te bouwen.

De Heer zorgde ook, dat het aan geldelijken bijstand niet ontbrak. Vooral de Gustaaf-Adolf Vereeniging heeft sinds het jaar 1848 veel bijgedragen, om de gemeente te hulp te komen in het bezoldigen van haar leeraar. Die bezoldiging was tot op dien tijd toe schraal genoeg geweest. In 't jaar 1843 schreef van Maasdijk aan een R. C. geestelijke, die hem beschuldigde, dat hij voor het geld zijne vorige betrekking verlaten had, het volgende: «Hoe kunt gij zoo iets zeggen, gij, die zeer goed weet, dat ik als deken, zonder eenige gewetenswroeging, 5000 francs op zijn minst maken kon, terwijl ik u nu plechtig verklaar, dat ik in een geheel jaar niet eens 1000 francs heb ontvangen?» — 1000 francs was wel wat weinig! De hulp der Gustaaf-Adolf Vereeniging was dus zeer welkom; de Heer zegene die Vereeniging voor alles, wat zij ook aan dit werk heeft gedaan!

Maar ook Nederland mag hier met eere genoemd worden. Waar zouden wij aanvangen, waar eindigen, indien wij allen in Nederland wilden opnoemen, die zich veel aan het stoffelijk en geestelijk welzijn van de Vlaamsch-Hollandsche Evangelische gemeente te Brussel hebben laten gelegen liggen? O ja, naar den mensch gesproken, zou het niet zoover met den arbeid daar hebben kunnen komen, indien de Noordelijke Nederlanden niet zooveel warme gebeden en geldelijke bijdragen voor die gemeente hadden geofferd. — Ontvang daarvoor, o Nederland! onzen hartelijken dank en 's Heeren uitnemendste zegeningen!

Door de hulp uit Nederland ontvangen, wêrd het dan ook mogelijk, om in het jaar 1850 een ruimer gebouw voor de Evangelie-verkondiging te huren, in het midden der stad gelegen, rue des Fripiers. Een kruis werd buiten aan den ingang geplaatst, omdat men algemeen van de gemeente durfde beweren, dat zij Joden waren, die den Heer Jezus aan het kruis hadden gehecht. Nu was daar het kruis geplaatst als het teeken, dat de gemeente zich voorgenomen had van niemand anders te willen weten, dan van Jezus Christus en Dien gekruisigd. — Het aantal van hen, die toegedaan werden, vermenigvuldigde van jaar tot jaar; weldra was het getal van 1000 bereikt en werd de gemeente door het Belgische Gouvernement wettig erkend, en haar predikant dus ook voortaan door den Staat bezoldigd. Dat was voor de gemeente eene goede zaak en werkte zeer mede tot hare uitbreiding.

In 't jaar 1857 werd het werk naar de Place Ste Catherine verplaatst, waar het zijne grootste ontwikkeling bekwam. De onkosten, aan die verplaatsing verbonden, werden wederom voor een groot deel door de vrienden uit Nederland gedragen, en het gebouw zelf werd gekocht voor rekening van den Hoog Wel Geboren Heer C. W. J. Baron van Boetzelaer van Dubbeldam, die altoos, tot aan zijn dood toe, voor de gemeente te Brussel op de edelmoedigste wijze heeft gedaan, wat hij maar doen kon, en wiens afsterven voor haar een onherstelbaar verlies zou zijn, indien niet zijne Hoog Wel Geborene Echtgenoot in deze het werk van haar gemaal zoo liefderijk en getrouw voortzette. — Onder degenen, aan wie de gemeente te Brussel haar bloei en welvaart heeft te danken, mag met Baron v. B. v. D. wel in één adem genoemd worden: de Wel Edel Geboren Heer E. A. Fruitier de Talma te Utrecht, die met onvermoeiden ijver waakte niet alleen voor het waarachtig belang der gemeente zelve, maar ook voor de eer en den goeden naam van haren leeraar.

O hoe was van Maasdijk innig aan die twee edele mannen gehecht! Hoe juichen zij nu alle drie voor den troon des Lams, op Welks bloed alleen zij hun vertrouwen stelden! Zij, die, elk in zijn stand, veel hebben geleden hier op aarde en veel hebben gewerkt voor het Godsrijk, zij rusten nu uit van al hun arbeid en moeite, en loven de genade huns Gods, die hier zoo krachtig in en door hen werkte, en door welke zij ook zalig zijn geworden.

Veel zouden wij kunnen verhalen van alles, wat er gedurende de dertig jaren van van Maasdijk's werkzaamheid te Brussel is voorgevallen. Wij willen ons echter tot de voorname bijzonderheden bepalen, daar de verslagen, die jaarlijks aangaande den toestand der gemeente worden uitgegeven, in veler handen komen en wij die dus ook als bekend mogen veronderstellen.

Tot bevordering van de uitbreiding der gemeente werd in 't jaar 1860 eene hulpkapel opgericht in de Rue des Miroirs. Daar hield de leeraar elken Dinsdag en Vrijdag avond van 8 tot 9 uren eene bijbellezing voor de eenvoudigen, en hadden zij, die eenigszins tot nadenken kwamen, de gelegenheid om het Woord van God te hooren, zonder nog openbaar te worden. Die bijbellezingen werden bij afwisseling door een zeventigtal personen bezocht, die voor het grootste gedeelte nieuwsgierigen waren en daar door het duidelijk woord soms voor het koninkrijk der hemelen gewonnen werden. — Daar zat de herder als een vader onder zijne kinderen, sprak, deed vragen en trachtte hun zooveel mogelijk duidelijk te maken, waarin toch het wezen van den godsdienst bestaat, en hoe dat geheel en al in de R.-C. Kerk gemist wordt. In het vrije Brussel kon hij zoo ongemoeid arbeiden en klaagde hij nooit over hindernissen, welke Roomsche-Catholieken hem in den weg legden,

maar veelmeer over de lichtzinnigheid, die in België's hoofdstad op den troon zit. Die zich bij de gemeente aansloot, had een dubbelen strijd te strijden; vooreerst tegen het bij geloof der R.-C. Kerk, maar ook, ja veel meer nog tegen de godsdienstloosheid, die bij de meesten daar gevonden wordt, tegen dien geest van wuftheid en zedeloosheid, die allen godsdienst ondermijnt. En menigmaal hoorden wij het den dierbaren ontslapene getuigen: hoe verblijdend is de ervaring, dat zoovelen vruchten voortbrengen eener waarachtige bekeering en niet alleen den naam van Christus noemen, maar ook bepaald afstand doen van alle ongerechtigheid.

Den geest van onverschilligheid en godsdienstloosheid tastte van Maasdijk ook overal onverschrokken en moedig aan, en niet het minst, als de gelegenheid daartoe zeer geschikt was, zooals bij begrafenissen. Niet zelden gebeurde het, dat de begrafenissen van de leden der gemeente, waarbij de predikant altijd tegenwoordig was, bijgewoond werden door honderde nieuwsgierigen. Dan kon hij daar bij de geopende groeve een uur lang staan, het Evangelie verkondigende en tot het volk sprekende over rechtvaardigheid, en matigheid, en het toekomstend oordeel. En dan gebeurde het wel eens, dat iemand in het hart gegrepen werd, den volgende Zondag de kerk op de Place St^e Catherine opzocht, daar het Woord des levens wederom hoorde en gewonnen werd voor den Heer.

Het spreekt van zelf, dat Rome dat werk met leede oogen aanzag en ook wel eens pogingen aanwendde om het te wederstaan. Zoo was het den trouwen herder ter ooren gekomen, dat telkens bij de godsdienstoefeningen iemand zich op de achterste bank nederzette en daar de namen opteekende van de Roomschen, die hij in de kerk zag en kende, om hen later te bezoeken, of, als zij tot de armen behoorden, hun de beedeeling te onthouden. Op zekeren Zondagavond kreeg hij

hem in 't oog en sprak hem van den predikstoel aan op zulk eene geduchte wijze, dat de man sidderende en bevende na de godsdienstoefening tot hem kwam, en hem vergeving vroeg voor zijne handelwijze.

Ook op den leeraar zelf werden pogingen aangewend, om hem voor Rome's Kerk weêr te winnen. Het gebeurde eens, dat een afgezant van de R.-C. Kerk tot hem gezonden werd, om hem voorstellen te doen. »Wij vernemen,» zeide hij, »dat het u niet goed gaat, dat gij moeite hebt, om fatsoenlijk rond te komen; waarom hebt gij ook uwe aanzienlijke betrekking verlaten? Doch om u te toonen, dat de R.-C.Kerk niet verwijt, maar mildelijk vergeeft, heb ik inlast u voor te stellen, dat gij tot ons wederkeert. Voor u en uw gansche gezin zal op een onbekrompene wijze gezorgd worden.» — Zonder een woord te spreken, verzocht van Maasdijk den persoon hem te volgen, liet hem zijne vrouw en kinderen zien en alles wat hij had, van het benedenhuis af tot den zolder toe, en sprak toen: »Hebt gij dat alles gezien? Ik leidde u rond, niet gelijk Hiskia de gezanten van Babel, maar om u te doen zien, hoe de Heer mij heeft gezegend. Gebrek heb ik, Hem zij dank, nog geen oogenblik gekend en Hij zal ook wel verder voor mij zorgen, mijnheer; zeg dat aan degenen, die u gezonden hebben.»

De geloofsbelijdenis van den Brusselschen predikant was niet groot van omvang. Christus alleen, dat is in twee woorden uitgedrukt, wat hij geloofde en beleed. Maar dát stond ook zoo vast bij hem, dat hij daarvan geen tittel of jota afweek.

Het gebeurde op zekeren Zaterdagavond, dat hij een bezoek ontving van een hem onbekend predikant, die zeer nieuwsgierig scheen, om te weten hoe het hem ging en of zijn werk voorspoedig was. Gul en openhartig sprak van Maasdijk met hem en verhaalde hem alles, wat de Heer aan hem en de gemeente had gedaan, en noodigde hem eindelijk

uit, om zijn goed uit het hôtel te laten halen en bij hem te komen logeeren. Aan die uitnoodiging werd gevolg gegeven, het goed werd gehaald, vertrouwelijk zat men, oogenschijnlijk in één geest, over de dingen van het Koninkrijk Gods te spreken, en men begaf zich niet ter rust, voordat afgesproken was, dat de vreemde predikant den volgende morgen de godsdienstoefening zou leiden. De Zondagmorgen brak aan, het uur der godsdienstoefening sloeg, de vreemde betrad den kansel, opende den mond, en sprak — niet de woorden der waarheid, maar die der menschelijke wijsheid. Aan Christus verlossingswerk werd te kort gedaan, Christus was in die prediking niet alles, lang niet alles. Van Maasdijk hield het een half uur uit, maar kon niet langer. Met heiligen ernst en diepe verontwaardiging stond hij op, viel den spreker in de rede, en gelastte hem oogenblikkelijk den predikstoel te verlaten. Dit geschiedde. Van Maasdijk trad op en sprak naar aanleiding van den gekozen, doch verminkten tekst tot de gemeente — en Christus was weër alles.

Een andermaal gebeurde het, dat iemand hem kwam bezoeken, die ook de waarheid scheen lief te hebben. Met ingenomenheid luisterde hij naar de mededeelingen, die hem betreffende den toestand der gemeente werden gedaan. Ten slotte verzocht hij de kerk eens te mogen zien. Toen zij onder den predikstoel stonden, begon de vreemdeling allerlei aanmerkingen te maken op het Woord van God en op de Christusvergoding, zooals hij 't noemde. Wederom werd van Maasdijk verslonden door den ijver voor 's Heeren huis en Woord. Vrij onzacht greep hij zijn bezoeker bij den arm en verzocht hem, dat hij oogenblikkelijk het gebouw zou verlaten, waar de waarheid, en niets dan de waarheid, namelijk Christus alleen, verkondigd werd. — De man ging heen en schreef een paar dagen later het volgende aan den predikant: »Ofschoon door u niet zeer zacht behandeld, gevoel ik toch

de behoefte, om u mede te deelen, dat ik getroffen ben door uwe liefde voor de waarheid, en van God bid, dat Hij u en uw werk zegene en ook mij eens dat geloof geve, dat gij hebt.»

Zoo ijverde hij voor de eer van zijn God en Zaligma-ker, was niet bekrompen in zijn oordeel over degenen, die in bijzaken anders dachten, maar kon niet verdragen, dat aan de waarheid zelve iets hoegenaamd te kort gedaan werd. O, dan kon hij warm worden en, al zou hij ook den brandstapel hebben moeten beklimmen, hij zou het zeker en gewis gedaan hebben, liever dan zijne belijdenis te verkrachten, welke deze was: een arme zondaar, een rijke Christus!

En niet alleen aan de grooten werd dat Evangelie verkondigd, ook de kinderen hoorden het op de school. Reeds vroeg werd er van wege de gemeente christelijk onderwijs aan de jeugd gegeven, totdat in het jaar 1862 de school der gemeente werd ingewijd door den leeraar met verscheidene broeders, waaronder ook de Heeren Fruitier de Talma en van Lummel uit Utrecht. Reeds een jaar later klom het getal der leerlingen tot 170, en meer en meer werd men overtuigd, dat, hoewel de kosten van onderhoud groot zijn, de school toch niet gemist kan worden, wil de gemeente zich uitbreiden en aan innerlijke kracht winnen. Bij de school werd weldra gevoegd eene Bewaarschool, en alle pogingen werden aangewend om het onderwijs gelijken tred te doen houden met het onderwĳs, dat op de openbare scholen wordt gegeven. Ook ontstond er weldra eene Jongelingsvereeniging, en zoo kwam het eene na het andere; de Heer gaf Zijn onmisbaren zegen aan dat alles, en meer en meer kon van de gemeente gezegd worden, wat wij in de Handelingen der Apostelen van de eerste Christelijke gemeente lezen: «het volk hield hen in

groote achting, zij hadden genade bij het gansche volk.» — Ja, het is waar, bij den dag verminderden de afkeer en het wantrouwen der menigte, en men behoeft nu in Brussel niet meer bevreesd te zijn, dat men bespot zal worden, als men zegt: «ik ben een Protestant.»

In 't jaar 1866 werd de gemeente van Brussel bedreigd met een zwaren slag. De gezondheidstoestand van haren leeraar, die in den laatsten tijd al veel te wenschen overliet, deed nu het ergste vreezen en op raad van den arts moest hij er toe besluiten, om een klein verblijf op een half uur afstand van Brussel te huren en volkomen rust te nemen. Dat viel den ijverigen dienstknecht moeielijk, maar hij moest zich aan het voorschrift onderwerpen. Voor zijn gevoel was het, alsof zijn einde weldra naderen zou. In die gemoedsstemming maakte hij ook zijn testament, waaruit wij het een en ander mededeelen, om te doen zien, hoe bereid hij was, om voor zijn Heer te verschijnen.

„In het jaar achttien-honderd-zes-en-zestig, den een-en-twintigsten der maand Augustus, gevoel ik ondergeteekende, Henri van Maasdijk, predikant der Vlaamsch-Hollandsche Evangelische gemeente te Brussel, de behoefte om, alle mijne geestvermogens nog bezittende, vrijelijk, en uit eigen beweging mijn testament of uitersten wil eigenhandig bekend te maken, voor de letterlijke en stipte uitvoering waarvan ik den goeden God bid, dat Hij gelieve te zorgen.

„Ten eerste beveel ik mijn eigen lichaam en ziel, gelijk de lichamen en zielen van mijne dierbare vrouw en onze kinderen, aan de oneindige barmhartigheid Gods in Jezus Christus, Zijn geliefden Zoon,

— Hem biddende, dat Hij ons, die zoo innig vereenigd waren op deze aarde, eens gelieve te vereenigen in Zijn hemelsch Vaderhuis, zoodat daar niet één der onzen ontbreke.

»Ten tweede beveel ik aan het aanbiddeijk Hoofd der gansche Kerk dat gedeelte Zijner gemeente, waarover Hij mij zoovele jaren tot herder en leeraar heeft gesteld, Hem biddende dat Hij zelf een opvolger aan de gemeente geve naar Zijn hart.

»Ten derde verklaar ik, dat ik vurig wensch, dat de eigenaar van kerk, woning en schoollokaal, zoover in hem is, zorg drage, dat steeds de zuivere waarheid, gelijk die in Jezus Christus is, getrouwelijk in zijn eigendom verkondigd en aan de jeugd onderwezen worde.

»Ten vierde.

»Ten vijfde verklaar ik, dat ik stervende geen anderen grond mijner zaligheid wensch te hebben, dan Gods almachtige genade in Jezus Christus, die overgeleverd is voor mijne zonden en opgewekt tot mijne rechtvaardigmaking. Op niets anders wensch ik te leven, op niets anders te sterven.

»Ten zesde.

»Ten zevende

»Ten achtste.

»Ten negende

»Ten tiende wensch en bid ik God, dat Hij al de mijnen getrouw doe zijn en blijven aan de door Hem zelf in Zijn Woord geopenbaarde waarheid, en dat zij toch buiten Jezus Christus, Gods en 's menschen Zoon, geen anderen naam zoeken noch willen, om zalig te worden.

»Met de volste overtuiging mijner ziel schrijf ik

hier, dat alle zoogenaamde vooruitgang, met het loslaten der oude en eeuwige waarheid, in het Christendom achteruitgang, en dus alle nieuwigheid eene oude, verderfelijke, vervloekte dwaalleer is. God, Vader, Zoon en Heilige Geest, is onze God; Zijn Woord, vervat in de Schriften des Ouden en Nieuwen Verbonds, is de eenige en zekere leiddraad van ons geloof en van onzen wandel. Aan Zijne hand gaan wij veilig; Hem met, voor en in ons hebbende, en wij met, voor en in Hem zijnde, hebben wij niets te vreezen, noch in leven noch in sterven, noch in tijd noch in eeuwigheid.

»O Heere God! die aan Uwen zondigen en onwaardigen dienaar en aan de zijnen gedurende zijn en hun leven zooveel goeds, en dat altijd uit genade, bewezen hebt, schenk Uzelf aan hem en aan de zijnen ook in de eeuwigheid, om Jezus Christus wil. Amen!

HENRI VAN MAASDIJK.

Brussel, 21 Augustus 1866.

Zoo volkomen bereid was hij om te sterven; maar het behaagde den Heer hem weder op te richten en nog enkele jaren voor de gemeente en zijn gezin te sparen. Na eenige maanden rust, kon hij zijn werk hervatten en weldra arbeidde hij weër met lust, en schreef den 17den November 1866 aan zijn vriend Talma: «Ik kan u melden, dat, ofschoon mijn gezondheidstoestand nog veel te wenschen overlaat, ik dien voor sterk genoeg gehouden heb en nog houd, om al mijne werkzaamheden trapsgewijze weder op te nemen, zoodat ik de gemeente des Zondags geregeld weder voorga,

mijne catechisatiën heb hervat en ook in de Rue des Miroirs mijne bijbellezingen houde."

Op den 31sten October 1867 werd het hem vergund zijn zestigsten verjaardag te vieren en daarbij te gedenken, hoe hij voor vijf en twintig jaren tot herder en leeraar der Vlaamsche Gemeente werd benoemd, welke toen uit vijftien, nu uit achttienhonderd zielen bestond. Vele waren de blijken van hartelijke deelneming, welke de leeraar mocht ondervinden, zoo van zijn kerkeraad als van de gemeente. Hoe onwankelbaar was hem in die jaren gebleken te zijn de rotsgrond Christus, het eenige fundament, dat door apostelen en profeten en hervormers was gelegd. Op dien dag vóór 350 jaren had Luther zijne vijf en negentig stellingen aangeplakt, en had er geen berouw over gevoeld. Ook hij kende op zijn zestigste jaar geen berouw over den stap, dien hij had gedaan; de Heer was met hem geweest en zou hem verder leiden. Hoe werd hij dan ook volstrekt niet aan 't wankelen gebracht door een bezoek, dat hij een paar maanden later ontving, het bezoek van een sluwen Jezuiët, die hem in den naam van den Paus van Rome, met diens Apostolischen zegen, kwam bidden en smeeken, om toch tot de Kerk terug te keeren! »Ga achter mij Satan!» was zijn woord, toen de andere ook weër met allerlei beloften kwam, gelijk eenige jaren vroeger door een geestverwant was geschied.

Van Maasdijk was gefundeerd in zijne overtuiging, en de poorten der hel zouden haar niet meer overweldigen. Bij het klimmen zijner jaren nam ook zijn onwrikbaar geloof toe; maar zoo was het niet met zijne lichamelijke krachten. Deze verminderden zeer. Het huisbezoek en alle herderlijk werk, de gewone godsdienstoefeningen in de kerk, de bijbellezingen in de hulpkapel, de catechisatiën en de prediking bij de begrafenis, alles rustte op zijne schouders, en dat viel hem

hoe langer hoe zwaarder. Aan inkrimping van het werk viel niet te denken; er moest dus eene hulpe gezocht worden.

En deze werd gevonden, uitnemend zelfs, in den persoon van den heer H. van den Brink, die den 7^{den} Mei 1872 tot hulpprediker werd beroepen, de beroeping aannam en in het begin van Juli kwam en sinds dien tijd met den leeraar in één geest werkzaam was, hetgeen niet weinig heeft bijgedragen, om de laatste maanden van van Maasdijk te veraangenamen.

Het was eene beschikking der Voorzienigheid, dat van den Brink nog juist bij tijds kwam om met den leeraar, vóór diens ziekte, al de leden der gemeente aan hunne huizen te bezoeken. Zoo leerde hij de gemeente kennen, won het vertrouwen, omdat men zag, dat leeraar en hulpprediker elkander zoo liefhadden, en kon zich nog juist goed op de hoogte van de voorname zaken stellen.

Nu namen de krachten van van Maasdijk sterk af, ofschoon zijn lust en ijver jeugdig bleven. Als men hem, met het oog op zijne geringe krachten aanried, om dit of dat werk niet meer te doen, was zijn antwoord: „In den dienst des Heeren wordt men niet krank; ik ben er nog altijd beter door geworden.“

Den 2^{den} Maart 1873 ging hij des avonds de gemeente zelf nog voor. Gelijk hij gewoon was, met het oog op de leden der gemeente, die vroeger Roomsch-Catholiek waren geweest en ook voor Roomsch-Catholieke toehoorders, die voor het eerst hem hoorden, bij gelegenheid van bijzondere feestdagen der R.-C. Kerk een toepasselijk woord te spreken, koos hij ditmaal tot tekst: Jesaja 58, sprak naar aanleiding van dat schoone hoofdstuk over het vasten en toonde aan, waarin het ware vasten wel bestaat, niet zooals in vs. 3, 4, 5, niet zooals in de R.-C Kerk, maar gelijk in vers 6 en 7 wordt

voorgesteld. — Het was een waar genot, zegt een oorgetuige, hem, die vroeger tot de R.-C. Kerk had behoord, nu met zoo veel ernst hare dwalingen te hooren bestrijden en de gemeente op Christus en Zijn bloed te hooren wijzen. Aan het einde dezer godsdienstoefening doopte hij nog het kind van zijn hulpprediker, en dat was het laatste werk, dat hij als herder en leeraar in de gemeente verrichtte.

Maandag en Dinsdag daarna was hij erg koortsig. Op Woensdag 5 Maart werd er eene vergadering van den Algemeenen Kerkeraad der fransche, duitsche en vlaamsch-hollandsche Gemeenten gehouden; deze vergadering woonde hij bij, alleen omdat daar ook de belangen van de armen zijner gemeente zouden besproken worden. Hierdoor was zijne ongesteldheid toegenomen en reeds den volgenden dag gevaarlijke longontsteking geworden. De ziekte nam nu toe van dag tot dag, en had reeds op Zondag 9 Maart eene hoogte bereikt, die het ergste deed vreezen. — Daar het grootste gedeelte der gemeente nog gansch en al onbekend was met het gevaar, waarin haar leeraar verkeerde, wekte de bekendmaking daarvan groote verslagenheid, en met ingenomenheid werd het plan vernomen, om des avonds na de godsdienstoefening eene bidstond te houden tot herstel van de gezondheid des zieken. — De hulpprediker sprak over Joh. XI: 3. »Heere! zie, dien gij liefhebt, is krank.» Na het inleidend woord stond nog deze en gene op en zond een vurig gebed op tot God. Vóór men uiteenging besloot men om den volgenden dag weder te komen met hetzelfde doel.

Inmiddels waren de kinderen en behuwdkinderen aangekomen, en 's Maandags 's avonds werd de bidstond geleid door den oudsten zoon van den kranke naar Handel. der Apost. XII: 5. »Van de gemeente werd een gedurig gebed tot God voor hem

gedaan." De kerk was goed bezet, zoo ook des Woensdags en des Vrijdags, en het ontbrak niet aan dezulken, die zich voor de gemeente plaatsten en baden en smeekten uit den diepsten grond des harten, dat de Heer hun toch den geliefden leeraar en vriend mocht sparen. Aandoenlijk was het, sommige eenvoudige, vlaamsche broeders te hooren zeggen in hun gebed tot den Heer: »Och Heere! Gij alleen weet, hoe lief wij hem hebben; want hij bracht ons tot U, ja, hij bracht mij tot U; hij was het middel, waardoor ik gered werd van het eeuwig verderf! Behoud hem, o Heere God! en wij zullen Uwen naam prijzen!»

En waarlijk, het was alsof de Heer het gebed verhoorde. De kranke werd langzamerhand iets beter.

Wat nu de gemoedsgesteldheid van den zieke aangaat, zoo kan men zeggen, dat de ziekenkamer eene school van geestelijk onderwijs was, en elkeen verkwikt werd door zijne blijmoedige en geloovige stemming; vooral toen de dokter aan zijn verzoek had voldaan, om uit de medicijnen alle verdoovende bestanddeelen weg te nemen. O, wat hinderde het hem in de eerste dagen zijner ziekte, dat hij niet helder denken kon ten gevolge van de morphine! Hoe hooren wij hem nog tot den dokter zeggen: «Dokter! doe toch uit dien drank weg alles, wat mij verhindert, om helder te denken. Ik wil niet beneveld sterven. Ook mijn Heiland wilde dat niet. Liever wat meer pijn, dan onbewust de eeuwigheid in te gaan!»

Altijd leefde zijne ziel in de gemeenschap zijns Heeren en in de gemeente, die hij zoo op het harte droeg, en hij besprak elken dag met zijn hulpprediker de belangen van enkele leden zoowel als van het geheel der gemeente. Gedurig riep hij hem nog na: »Zult gij goed voor mijne schapen zorgen?» — Er kwamen wel eens oogenblikken, wanneer de koorts meer op zijn hoofd werkte en zijne geestvermogens eenigszins verward waren. Maar ook dan kon men zien, waarmede hij 't meest

zich bezig hield. Nu eens predikte hij het Evangelie met groote kracht, dan weêr bediende hij het H. Avondmaal of den Doop, of zegende huwelijken in, las de formulieren voor, hield krachtige toespraken, bad en zegende. Ook stonden zijn vrouw en zijne kinderen menigmaal in zijne verbeelding voor hem, die hij dan toesprak als een scheidend echtgenoot en vader.

Ofschoon zijn gezondheidstoestand iets beter werd, gevoelde hij toch zelf zijne zwakheid zeer wel en vleide zich niet met de hoop op herstel. «Mijn zoon,» zoo sprak hij den 13^{den} Maart tot zijn oudsten zoon, die toen alleen bij zijn ziekbed stond, «laat mij, ik bid u, eens goed mijn hart over alle dingen voor u uitstorten; het kan immers zijn, dat ik spoedig sterf en ik heb u nog zooveel zaken te zeggen, die ik gaarne zou zien, dat gij na mijn dood naar mijn zin beschiktet.»

«Och vader,» antwoordde deze, «gij zijt nu te vermoeid om veel te spreken; wacht nog eenige dagen.»

«Neen,» was het antwoord, «nu ben ik kalm en helder, wie weet, hoe spoedig ik dat niet meer zijn zal!»

En nu sprak hij, wat hij te spreken had, en toen hij geëindigd had, zeide hij: «Nog één woord: gij zult zeker wel willen weten, of uw vader bereid is, om te sterven?»

«Maar, lieve vader,» antwoordde de zoon, «hoe zou ik daaraan twijfelen?»

»'t Is toch goed, dat gij het uit mijn mond hoort,» zeide hij, «welnu weet dan, dat ik volkomen gerust sterf op de genade van God, die in Christus Jezus mijn God en mijn Vader is.»

Gelijk wij reeds zeiden, werd de hoop op beterschap van dag tot dag grooter. Wat den kranke betreft, meer dan eens

zeide hij: «Het zou mij goed geweest zijn te sterven, maar 't is mij ook goed nog wat te leven. 's Heeren wil geschiede!»

Den 24sten Maart meende hij reeds zoo ver aangesterkt te zijn, dat hij, op dat oogenblik alleen in de ziekenkamer zijnde, besloot om zijne vrouw en kinderen, die in de voorkamer van het huis gezeten waren, te gaan verrassen, door in eens voor hen te staan.

Men weet niet of het de ontroering was, welke zich van hem meester maakte, toen hij zich weër in den kring der zijnen bevond, die hem zoo geweldig aangreep, dan of het de vermoeyenis was van het gaan van de eene kamer naar de andere; maar zeker is het, dat hij den 26sten weër instortte en de longontsteking zich op nieuw openbaarde, ditmaal heviger nog dan de eerste maal.

Doch wederom kwam er uitkomst, de ziekte scheen te wijken, de krachten keerden spoedig terug, en men zou gezegd hebben, dat men nu het gevaar te boven was. De kranke, ook nu, even als altijd, de belangen der gemeente op het hart dragende, stelde zich reeds voor om op den eersten Paaschdag het H. Avondmaal des morgens voor de gemeente te bedienen. Bloedverwanten en vrienden deden al het mogelijke, om dat voornemen uit zijn hoofd te verdrijven; maar het hielp niet, en zijn hulpprediker verzocht hij, om den volgenden Zondag aan de gemeente bekend te maken, dat hij, indien de Heer voortging hem zoo te herstellen, op Paaschzondag voor de gemeente zou optreden. De heer van den Brink zeide daarop: «Ik zie vooruit, dat het niet gaan zal, ook al lieten uwe krachten het u toe; de gemeente zal van dankbare vreugd luide weenen en gij zult van aandoening niet kunnen spreken, ja, misschien zoudt gij op de plaats zelve dood blijven.» Daarop antwoordde hij

hoogst kalm: «Als de Heer mij lichaamskrachten geeft, zal Hij mij ook geestkracht schenken. En wil Hij, dat ik dáár sterve, hoe heerlijk zou dat sterven zijn, omringd van de kinderen, die ik voor Hem winnen mocht!»

Dienzelfden dag, Zaterdag 5 April, kreeg hij des namiddags weêr de koorts, die zich des Zondags heviger nog herhaalde, zoodat hij toen reeds gevoelde, dat het niet wel met hem was en tot eene zijner dochters, die bij hem was, zeide: «Nu kondigen zij af, dat ik aanstaanden Zondag in de kerk zal komen; maar ik ga in plaats daarvan naar het graf, mijn kind!» Toen hij de gemeente hoorde zingen, wat hij in zijne slaapkamer zeer duidelijk hooren kon, verzocht hij zijne dochter, om met hem te zingen Ps. 42: 5 en zijne lievelingsverzen Gez. 130: 6 en Gez. 54: 5. Hij zelf zong mede met luide stem.

Op Maandag, 7 April, keerde de koorts terug, veel heviger dan den vorigen dag. Hij sprak dien dag nog veel over de belangen der gemeente en zeide tot zijn hulpprediker: «Vele menschen hielden mij voor een bijzonder persoon, terwijl ik toch een groot zondaar was, ja met Paulus de grootste der zondaren; maar mij is barmhartigheid geschied. Het werk dat ik deed, daarvan komt niet mij de eere toe, maar den Vader in de hemelen alleen, Die mij in Christus de genade verleende om iets voor Hem te mogen doen, Die, wat ik goeds had, mij door den Heiligen Geest schonk, — en nu, met alles wat ik was en deed, zou ik nog verloren gaan, indien Jezus Christus niet ook voor mij aan het kruis had gesproken: «Het is volbracht!» Zijn bloed, ook voor mij vergoten, dat is mijn grond voor de eeuwigheid, en anders niets.»

Dinsdag, 8 April, was de koorts weêr heviger, en te 4 uren 's namiddags verklaarde de dokter dat het de fièvre pernicieuse was, die geen hoop op herstel meer overliet. Tot half vijf had hij nog met zijne echtgenootte gespro-

ken, voor de gemeente een vurig gebed tot God opgezonden, de zijnen gezegend, — en na dien tijd sprak hij niets meer.

De koorts verliet hem geen oogenblik. Gansch bewusteloos lag hij daar tot Woensdagavond half tien, toen hij zacht en kalm, als een die insluimert, inging in de rust, welke de Heer bereid heeft voor al degenen, die Hem in oprechtheid hebben gediend. Zijne echtgenoot verloor in hem een man, die voor haar leefde met zijn gansche hart; zijne kinderen een vader, die hen altoos in het goede voorging en op den Heer wees; zijne gemeente een voorganger, die haar de zuivere leer des Evangelies verkondigde en ook een trouwe herder was.

Hij stierf in den Heer, en zijn einde was vrede. Hij leeft, al is hij ook gestorven.

Op Stillen Zaterdag, de dag tusschen Goeden Vrijdag en Paschen, de dag waarop ook de Heer in het graf had gelegen, zou de begrafenis te 2 uren plaats hebben. Dat was aan de gemeente bekend gemaakt. Het kerkgebouw, waarvan het preekgestoelte met rouwfloers was behangen, was te klein om de menigte te bevatten. Te 2 uren werd het stoffelijk overschot in de kerk gebracht en onder den predikstoel geplaatst. Niemand was er, die niet weende. De gansche gemeente had staande het overblijfsel van haren beminden leeraar in het kerkgebouw, waar zij zoo menigmaal de woorden des levens uit zijn mond had gehoord, ontvangen.

Dr. Herbst, predikant der Duitsche gemeente, hield nu de lijkrede. Na het gebed sprak hij de vergaderde menigte toe naar aanleiding van Handelingen der Apostelen 20 : 24: «Ik acht op geen ding, noch houde mijn leven dierbaar voor mijzelve, opdat ik mijnen loop met blijdschap mag volbrengen, en den dienst, welken ik van den Heer Jezus ontvangen heb,

om te betuigen het Evangelie der genade Gods.» Hij stelde in het licht, hoe deze tekst zoo geheel van toepassing was op den persoon en het werk des overledenen. «Alles wat wij in dezen oogenblik zien,» zeide hij, «herinnert ons aan zijn onvermoeiden ijver. Het kerkgebouw, door zijne pogingen gesticht; een groot deel der gemeente, door zijne prediking toegebracht; de school, de weezen der gemeente, de zorg voor zijn talrijk gezin, — dat alles zegt ons dat de overledene zijn leven niet dierbaar achtte voor zichzelf. En dat tot welk einde? Om, evenals Paulus, zijn loop met blijdschap te volbrengen en den dienst, welken hij van den Heer Jezus ontvangen had, om te betuigen het Evangelie van de genade Gods. Ja, de genade Gods staat geschreven op zijn gansche leven. In de Roomsch-Catholieke Kerk door genade op zijn weg stilgehouden, werd hij door diezelfde genade tot de bron der vertroosting, het Evangelie van Jezus Christus gebracht. Na veel strijd en worsteling was verder alleen de genade Gods zijn steun en uitgangspunt. Op de grenzen van Nederland en België geboren, heeft hij, vooral ook door de hulp der vrienden uit Holland, te Brussel eene gemeente gesticht, bestaande uit Vlaamschen en Hollanders, en dus het bewijs geleverd, wat de kracht en de zegen der genade vermag, om te hereenigen, wat eenmaal staatkundige verdeeldheid had gescheiden. Door diezelfde kracht Gods waren zelfs zijne laatste oogenblikken, toen hij daar bewusteloos op het ziekbed lag uitgestrekt, nog gewijd aan de bediening in de gemeente, hetzij hij de handen vouwde om te bidden of ze ophief om te zegenen; hetzij hij eene afgedwaalde ziel vermaande, om op den rechten weg terug te keeren. — Groot is het verlies door de gemeente geleden. Hier op de Place St^e. Catherine, van ouds de Zoutkade geheeten, heeft de overledene op de veste der waarheid eene gemeente gesticht, die de bestemming heeft om een zout te wezen en die daarom voortdurend in zegening zal blijven. De ontslapen

leeraar heeft zijn loop met blijdschap volbracht, en gelijk de gemeente van Efeze weende bij 't afscheid van Paulus, omdat zij zijn aangezicht niet meer zien zou, moogt ook gij weenen. Ook gij zult uwen leeraar niet meer zien, hij heeft nu zijn spreekgestoelte in den hemel, waar hij tot in eeuwigheid 's Heeren deugden groot maakt. Laat ons zijne woorden niet vergeten, laat ons zijn voorbeeld volgen, dan zullen ook wij eens komen, waar hij nu is. Dat zij zoo!"

Ds. Rochedieu, predikant der Fransche gemeente, vertegenwoordiger van de Synode der Belgische Kerk, omdat haar President, Ds. Spoerlein van Antwerpen, de innige en oudste vriend van den overledene, verhinderd was tegenwoordig te zijn, riep nu met hartelijke woorden het verleden in 't geheugen terug, door hulde te doen aan de trouw en den ijver, waarmede van Maasdijk had gearbeid. »Verheven en moeielijk' — zeide hij — »was de zending, hier door hem te vervullen onder zondige Adamskinderen. Rijk was de ondervinding in zijn arbeid opgedaan. Ook in hem werd bewezen, dat het zaad des Woords, door den prediker met volle hand uitgestrooid, een levend zaad is; het blijft niet werkeloos, het geeft door den Heiligen Geest vernieuwing en heiliging des harten. Heilig te zijn en hoe langer hoe meer te worden, is ons aller roeping. Als de zon aan 's hemels trans mocht de geliefde leeraar schijnen door het licht zijns Gods. Verre van ons de gedachte, om hier een gloriekrans om zijn hoofd te willen vlechten; de overledene zou de eerste zijn, om zich daartegen te verzetten; maar toch mogen wij met volle vrijmoedigheid van hem betuigen, dat een zeldzame harts-tocht om zondaren te bekeeren hem bezielde. Klein in aanvang, groeide door zijne ijverige bemoeiingen allengs zijne gemeente aan en werd eindelijk eene der grootste in België. Niet voor zichzelf, maar voor zijne gemeente leefde hij. Door de genade Gods uit Rome's Kerk getrokken, leefde hij

voor Hem, in wien hij zich steeds beroemde, als die hem uit genade had zalig gemaakt. Voor velen dus te vroeg ontslapen, treft zijn verlies vooral de weduwe en kinderen. De Heer vertrooste hen en zij hun ten goede nabij."

Daarna sprak de diaken, broeder Bottelbergh, eenige warme woorden, waardoor hij de gemeente bepaalde bij 'tuitgaan van van Maasdijk uit de Roomsche-Catholieke Kerk, bij zijne prediking, bij zijne liefde voor allen en niet het minst voor de armen, enz.

Nadat door de gemeente gezongen was Gez. 130: 6, trad de hulpprediker, de heer H. van den Brink op, die met zoo veel ijver, liefde, toegenegenheid en trouw den leeraar had ter zijde gestaan. Hij wees de gemeente op de rust en de heerlijkheid, tot welke de geliefde vriend en leeraar was ingegaan. »Hoe liefelijk" — sprak hij — »is de gedachte, dat de geliefde herder daar is, waar het Lam lof en eere, aanbidding en dankzegging ontvangt. Hij, die een voorbeeld van werkzaamheid en zelfopofferende liefde voor zijne gemeente geweest is, die zijn leven wijdde aan de zaak van Christus, die door weër en wind, ook zelfs toen zijne krachten reeds aan 't afnemen waren, altijd maar voortging, hij heeft nu zijn wensch verkregen, om op Paasch-Zondag met de gemeente het Avondmaal te vieren.» Vervolgens wendde de spreker zich tot de familie, die hij op hartelijke wijze vertroostte; daarna sprak hij de ouderlingen, armverzorgers, onderwijzers en de gemeente toe, en eindelijk nog eenige woorden vol gevoel wijdende aan de innige betrekking van broederschap en liefde, die er tusschen hem en den ontslapene had bestaan, sprak hij het met tranen uit, dat zijn verlies hem onuitsprekelijk smartte.

Toen werd deze plechtige samenkomst door hem met gebed gesloten. Het stoffelijk overschot werd door de dichtopgeepakte menigte heen naar den lijkwagen gedragen, en de

treurige stoet zette zich in beweging naar de laatste rustplaats. Treffend was het die honderden te zien, het lijk van hun geliefden herder en leeraar vergezellende naar den akker der dooden.

Daar aangekomen wijdde Ds. Rochedieu nog enkele treffende woorden aan de nagedachtenis des overledenen, en sprak toen het gewone formulier bij de begrafenisplechtigheid uit.

Ook de heer Pieterszen, uit Mechelen, sprak een woord, waarin hij vooral de eenvoudigheid, nederigheid, zelfverloochening, onbaatzuchtigheid en geloofskracht van den afgestorvene deed uitkomen.

Na hem werd het hart van alle aanwezigen diep getroffen door een woord, dat uit het diepst van het gemoed opwelde. Het was de Heer Amiabel, die in de hartelijkste bewoordingen zijn dank uitsprak voor datgene, wat de overledene voor hem en voor de Jongelingsvereniging was geweest.

Nadat de Heer de Bruyn, uit Rotterdam, nog in eenige warme woorden van zijne vriendschap voor den overledene had doen blijken, droeg Ds. Herbst in een krachtig gebed de belangen van familie en gemeente aan den Heer op.

Hierna werd gezongen van Gezang 182, het 4de vers, en toen sprak de oudsté zoon van den overledene, uit naam van de weduwe, de kinderen en aanverwanten, een woord van dank tot allen, die den overledene de laatste eer hadden aangedaan, tot allen die zich oprechte vrienden van hem hadden betoond, en tot den Heer de Bruyn, die hier Holland vertegenwoordigde, dat land, dat altijd zoo goed voor van Maasdijk en voor zijn werk was geweest, en waaraan hij dan ook zoo gehecht was.

En hiermede was het laatste werk verricht, waartegen zoo menigeen had opgezien, maar waartoe de Heer kracht had gegeven.

Hoe heerlijk volgde daarop de dag der Opstanding! Op dien dag kwam de gemeente samen in het kerkgebouw, waar haar toegeroepen werd: «Wat zoekt gij den levende bij de dooden?» Ja, ook de ontslapen leeraar was niet dood, maar leefde, omdat Hij leeft, op Wien hij zijn vertrouwen had gesteld. Had hij het Heilig Avondmaal zelf aan de gemeente willen bedienen, nu werd die plechtige handeling door zijn oudsten zoon verricht — en treurig, maar vol hope des eeuwigen levens, keerde de gemeente huiswaarts.

De Heer zij geloofd, die zooveel goeds aan zijn dienstknecht deed en door hem tot stand bracht! Hij zegene al de waardige vrienden in Nederland en België, die hem zooveel troost en hulp hebben verleend! Hij zij ons allen in leven en sterven nabij, opdat ook voor ons de dood gewin moge zijn! Amen!

The people of the world are not yet fully
aware of the extent of the suffering
caused by the war. It is a tragedy
of such dimensions that it has
become a world-wide calamity.
The suffering is not only
physical but also mental and
spiritual. The people are
suffering from the loss of
their loved ones and from
the destruction of their homes
and property. The suffering
is also caused by the
destruction of the social
order and the loss of
the sense of community.
The people are suffering
from the loss of their
freedom and from the
oppression of the few by
the many. The suffering
is also caused by the
loss of the sense of
purpose and the loss of
the faith in the future.
The suffering is a
world-wide calamity
of such dimensions
that it has become
a world-wide
tragedy.

The suffering is a
world-wide calamity
of such dimensions
that it has become
a world-wide
tragedy.

